

АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО



Серія “Академіки АПН України”
Випуск 14

**ІВАН АНДРІЙОВИЧ ЗЯЗЮН:
ПЕДАГОГ. ВЧЕНИЙ. ФІЛОСОФ**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

**АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

СЕРІЯ «АКАДЕМІКИ АПН-УКРАЇНИ»

ВИПУСК 14

**ІВАН АНДРІЙОВИЧ
ЗЯЗІОН:
ПЕДАГОГ. ВЧЕНИЙ. ФІЛОСОФ**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

2-ге видання, перероблене і доповнене

Київ – 2008



ІВАН АНДРІЙОВИЧ ЗЯЮН

Від упорядників

Показчик із серії “Академіки АПН України” присвячений Івану Андрійовичу Зязюну, доктору філософських наук, професору, дійсному члену АПН України, засновнику наукової школи педагогічної майстерності, директору Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих (ІПООД) АПН України.

У показчику представлено творчий доробок вченого за 40 років наукової діяльності. Вагомий доробок ювіляра становлять монографії, навчальні посібники, статті із наукових збірників, матеріали наукових конференцій, публікації в періодичній пресі тощо, які розкривають багатогранну наукову діяльність академіка І.А. Зязюна з філософії освіти та естетичного виховання, з теорії педагогічної майстерності, з історії педагогіки та його філософсько-педагогічні роздуми.

У показчику представлено наукову школу вченого: дисертації, автореферати як самого ювіляра, так і його учнів.

Структуру показчика розроблено з додержанням чинних рекомендацій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського „Биобиблиографический указатель: Рекомендации по составлению и оформлению” (1988).

Розділ „Хронологічний показчик праць І.А. Зязюна” містить бібліографічні описи праць вченого. Їх згруповано й розміщено в хронологічному порядку – за прямою хронологією з виділенням років видання, а в межах року – за видами документів, а саме:

книги та брошури українською й російською мовами, далі іноземними мовами;

статті та інші матеріали з неперіодичних видань і видань, що продовжуються, серед них і з газет (мовний принцип розташування такий самий);

рецензії (помітка „Рец.”);

видання, де вчений є упорядником, укладачем чи одним із укладачів (помітка „Упоряд.”);

праці, у підготовці яких вчений брав участь як головний або відповідальний редактор, голова або член редколегії (помітка „Ред.”).

Довідковий апарат видання включає іменний і алфавітний показчики.

Публікації, що увійшли до показчика, були переглянуті *de visu*. Бібліографічний опис та скорочення слів здійснено за державними стандартами України.

Біобібліографічний показчик адресований науковцям, аспірантам, викладачам, вчителям. Він може використовуватися у науково-дослідній, науково-методичній і практичній діяльності освітян та тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогічної науки та освіти.

Життєвий і творчий шлях Івана Андрійовича Зязюна

В.Г. Кремень

*Президент АПН України,
доктор філософських наук,
професор, дійсний член НАН України*

Гуманістична концепція Івана Зязюна

У найзагадковішу пору року, коли кожний дбайливий господар живе в радісному і хвилюючому очікуванні світлого пробудження природи, в селі Пашківка на Чернігівщині 3 березня 1938 року в родині Зязюнів спалахнула доленосна зірочка Івана Андрійовича Зязюна, майбутнього українського вченого, організатора освіти, доктора філософських наук, професора, дійсного члена АПН України. Простому сільському хлопчині, "народженому між двома війнами в роздоллі поліських степів", долею визначено було пройти складний шлях від вихователя гірничо-промислового училища до ректора педагогічного інституту, міністра освіти, директора академічного науково-дослідного інституту, науковця-педагога світового рівня і відомого громадського діяча.

Першим справжнім університетом життєвої мудрості і високої духовності, плекальницею моральних чеснот була сім'я і школа. Власним прикладом, "позитивною почуттєвістю" глибокошановані батьки і талановиті вчителі виховували у здібного юнака характер, повагу до свого пракоріння, спрагу до пізнання краси Людини і Праці, життєву стійкість, а звідси – життєві пріоритети і серед них – філософія Особистості Учителя. Потреба в самоствердженні, самореалізації і саморозвитку власного досвіду супроводжувала І.А.Зязюна на всіх етапах професійного становлення. Іван Андрійович завжди намагався дотримуватися духовного заповіту А.Макаренка: „У людини має бути єдина професія – вона повинна бути справжньою Людиною”.

Відомі українські вчені-філософи Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка, котрі впродовж усіх років навчання формували професійний стиль, виховували відчуття величі філософської думки і її безпосередньої дотичності до соціальної практики, власний аналітичний розум, величезна працездатність і наполегливість, філософсько-креативна енергетика пошуку сприяли успішному становленню Івана Зязюна як педагога-дослідника творчих можливостей людської особистості. Пізніше, пам'ятаючи заповіді вчителів, своїх учнів аспірант Київського державного університету, викладач Київського театрального і Дніпропетровського сільськогосподарського інститутів Іван Андрійович теж навчав "своєю Поведінкою, своїми Знаннями, своєю Людяністю, своєю Свободою, своєю Любов'ю, своїм Щастям, своїм Талантом".

Активний пошук Івана Зязюна з проблем педагогічної майстерності, розпочатий на філософській кафедрі Київського інституту театрального мистецтва імені І.Г.Карпенка-Карого, був успішно реалізований у

Полтавському державному педагогічному інституту імені В.Г.Короленка. Із цим вищим навчальним закладом пов'язано п'ятнадцять років плідної викладацької діяльності і стільки ж важкої ректорської роботи. Без перебільшення, педагогіка 80-х років минулого століття була тісно пов'язана передусім з ім'ям Івана Андрійовича Зязюна. Видатний філософ, культуролог, мистецтвознавець прагнув і досягав, щоб навчання в Полтавському педінституті було цікавим і захоплюючим. Прагнучи бути зразком інтелігентності, глибокої культури, високих еталонів культури своїх учених, власним ректорським прикладом надихав творчу обдарованість студентської і викладацької молоді, умів відшукати таланти і допомогти їм зрости.

Саме з ініціативи ректора І.А.Зязюна й підтримки викладачів-ентузіастів в інституті як окремий навчальний предмет було вперше впроваджено науку про одухотворення навчального процесу – курс "Основи педагогічної майстерності". Добра аура педагогічної культури, створена викладацьким колективом, сприяла залученню майбутніх учителів до чарівного світу педагогічної мудрості, до оволодіння технікою мовлення, ознайомлення з педагогічними системами А.Макаренка і В.Сухомлинського, опанування культурою педагогічного спілкування, технікою ведення уроку й позакласних виховних заходів, основ пропагандистської майстерності.

Дивовижний експеримент полтавців з перетворення провінційного інституту на елітарний (в навчальних аудиторіях дійсно панував дух позитивного креативу, людяності, радості праці) був викликав інтерес педагогів Японії, Китаю, Німеччини, Куби, Канади, Франції, Польщі, Чехії, Болгарії та інших країн, стимулював відкриття мережі кафедр педагогічної майстерності у вищих навчальних закладах не лише України, а й колишнього СРСР.

В Україні й за кордоном І.А.Зязюн добре відомий і фундаментальними науковими пошуками: це і філософія освіти, і теорія і методика професійної освіти, і проблеми естетичного виховання. Означені напрями знайшли глибоке розкриття в понад 550 публікаціях. Серед численних позицій - монографії, підручники, навчальні та навчально-методичні посібники для студентів педагогічних закладів освіти, аспірантів, учителів та викладачів, статті, опубліковані в українських і зарубіжних часописах. Мірилом вартості кожної з фундаментальних науково-педагогічних книг ("Естетичний розвиток особи", "Естетичний досвід особи", "Основи педагогічної майстерності", "Педагогічна майстерність", "Краса педагогічної дії", "Педагогіка добра: ідеали і реалії"), високо поцінованих у науково-педагогічному світі, крім теоретичної глибини і наукової актуальності, є також міцний зв'язок з практичними потребами життя. У підручниках життєвими барвами і мелодіями реалій постає краса буднів педагогічної праці, процес виховання обдарованої особистості, її становлення і самоствердження. Кожна книга написана серцем. Енергія думки органічно втілена в енергії слова, яке мудро розкриває глибинну сутність Людини і Педагогіки Добра.

Переконання, що "життєдайні начала Добра, Любові, Істини і Краси перебувають у руках Учителя", здатного сформулювати пізнавальні запити і духовні потреби учнів, спонукали Івана Андрійовича Зязюна вже як міністра народної освіти ініціювати теоретико-методологічні та експериментальні

дослідження за програмою "Учитель". З "легкої руки" міністра розпочалася і широкомасштабна комплексна програма "Творча обдарованість", завдяки якій стимулюються дослідницькі пошуки учнівської молоді.

Традиції педагогічної майстерності, що інтегрує проблеми філософії, етики, естетики, логіки, риторики, психології, соціальної психології, педагогіки, історії педагогіки і психології, соціології, започатковані талановитим педагогом, уже п'ятнадцятий рік гідно продовжує очолюваний ним колектив науковців Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. Невтомний трудивник плекає сучасних учених, особистостей з високою методологічною культурою, фундаментальною підготовкою, гуманістичним стилем наукового мислення. Вагомий педагогічний ужинок, створений в інституті, приносить значну користь науці і практикам. Без сумніву, до цієї спадщини прилучатиметься не одне покоління студентів, викладачів, учителів, учених і завжди знаходитиме в ній ключ до розв'язання складних проблем.

Учні, колеги Івана Зязюна відзначають: його блискучі лекції, виступи, насичені філософсько-креативною енергетикою наукового пошуку, дослідницької насолоди (Іваном Андрійовичем прочитано сотні доповідей і лекцій на різні педагогічні теми перед учителями, студентами; не злічити й неперевершених виступів на спеціалізованих вчених радах), - це потужна науково-дослідницька лабораторія, надзвичайно важлива для професійного зростання молодих учених. Носій педагогічної культури, він чудово володіє методикою "живого спілкування", вміє аргументовано дискутувати (в цьому допомагають глибокі знання з різних наук), вести конструктивний, толерантний діалог, доречно зауважити й пошанувати співрозмовників. Науковий діалог з видатною особистістю допомагає формувати самостійність, відповідальність, відкритість, стимулює процес самовдосконалення, саморозвитку і постійного самооновлення.

На всіх, хто його оточує, Іван Андрійович Зязюн справляє величезне враження не лише енциклопедичними знаннями і колосальною ерудицією, а й щедрістю та доброту: точним, влучним словом він завжди вміє зацікавити, переконати, спонукати, захопити, ефективно вплинути на думки і почуття своїх вихованців. Неперевершені уроки мудрості видатного вчителя стали уроками педагогічної майстерності для багатьох освітян.

Вихователь наукової молоді підготував 13 докторів і 19 кандидатів наук, благословив багатьох дослідників на славі наукові звершення. Сьогодні в Україні немає вищого навчального закладу, де б на педагогічній кафедрі не працювали учні й послідовники Івана Андрійовича Зязюна, ті, у кого він або був науковим керівником дисертації, або виступав офіційним опонентом на захисті, або консультував. Іван Андрійович щиро, по-батьківськи підтримує зерна дослідницького пошуку, допомагає сходити на вершини науки.

Плідну працю І.А.Зязюна як науковця й організатора досліджень у галузі професійної освіти, формування особистості та педагогічної майстерності вчителя відзначено урядовими нагородами, почесним званням "Заслужений працівник вищої школи УРСР" (1988), відзнаками Президента України - орденом "За заслуги" III ступеня (1998), орденом "За заслуги" II ступеня (2003). У 1998 році Американський біографічний інститут визнав Івана

Андрійовича "Людиною року", найдостойнішою людиною, чії фахові досягнення і праця служитимуть для натхнення сучасників і наступних поколінь.

Життєве кредо І.А.Зязюна – виховання Особистості, „облагородженої великою метою Добра й Любові, Істини й Краси”, адже „коли в особі державного лідера поєднуються мудрість і майстерність Учителя, мужність і відповідальність Батька, сердечність і чесність матері, Держава і її Народ досягають визнання і розквіту”. Перед нами людина, надзвичайно закохана у свою справу, цілеспрямована, налаштована на розвиток кращих традицій української педагогіки. Більш образно цю ідею висловив поет Дмитро Павличко: „Життя людини ...обчислюється й вимірюється тим, скільки перебуває вона в небесах духу, в небесах любові, в небесах творчого діяння, а не тим, скільки хліба й солі вона споживатиме і скільки позношує одежі”.

Основні дати життя і діяльності І.А.Зязюна

- 3 березня 1938 р. Народився у с. Пашківка Ніжинського району Чернігівської області у сім'ї колгоспників. Батьки – Зязюн Андрій Володимирович (1913–1992) та Зязюн Варвара Микитівна (1918 –2006).
- 1952 р. Закінчив Пашківську семирічну школу з відмінними успіхами.
- 1952–1955 рр. рр. Навчання у Галицькій (нині Крутівська) середній школі.
- 1955–1956 рр. Завідувач будинку культури у с. Пашківка.
- Серпень 1956 – Навчання і робота вихователем у гірничо-промисловому училищі №5 у липень 1959 рр. м. Свердловську, Луганської обл.
- Січень 1958 р. Одержав посвідчення кадрового шахтаря-прохідника шахтного треку. Перша професія.
- Липень 1959 – Заступник директора з культурно-масової роботи гірничо-промислової вересень 1959 рр. школи №72 м. Володарки, Свердловського р-ну, Луганської обл.
- Вересень 1959 – Навчання у Київському університеті ім. Т.Г.Шевченка на історико-червень 1964 рр. філософському факультеті.
- Серпень 1964 – Асистент кафедри суспільних дисциплін Дніпропетровського серпень 1966 рр. сільськогосподарського інституту.
- 1966 – 1968 рр. Аспірант кафедри філософії Київського університету ім. Т.Г.Шевченка.
- 1968 р. Захистив кандидатську дисертацію «Особливості становлення і розвитку естетичного сприймання людини». Присуджено науковий ступінь кандидата філософських наук.
- Серпень 1968 – Старший викладач кафедри філософії Театрального інституту імені листопад 1968 рр. І.Карпенка-Карого (м. Київ).
- Листопад 1968 – Старший викладач кафедри філософії Дніпропетровського січень 1970 рр. сільськогосподарського інституту.
- Лютий 1970 – лютий 1971 рр. Завідувач лабораторії творчих процесів Театру опери і балету імені Т.Г.Шевченка (м. Київ).
- Лютий 1971 – Старший викладач, доцент кафедри філософії Київського театрального березень 1975 рр. інституту імені І.Карпенка-Карого.

- Березень 1975 – Ректор Полтавського педагогічного інституту ім. В.Г.Короленка.
вересень 1990 рр. Створено науковлу школу педагогічної майстерності І.Зязюна.
1977 р. Захистив докторську дисертацію “Формування і сфери вияву естетичного досвіду людини”. Присуджено науковий ступінь доктора філософських наук.
- 1981 р. Нагороджений орденом «Дружби народів».
1981 р. Нагороджений медаллю Антона Макаренка.
1986 р. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.
1987 р. Нагороджений медаллю “Ветеран праці”.
1988 р. Отримав почесне звання “Заслужений працівник вищої школи УРСР”.
1989 р. Дійсний член Академії педагогічних наук СРСР.
- Міністр народної освіти України.**
- Вересень 1990 – Завідувач лабораторії естетичного виховання Інституту педагогіки
травень 1992 рр. Міністерства народної освіти України.
Травень 1992 – Дійсний член Академії педагогічних наук України.
листопад 1993 рр. Директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України
Грудень 1992 р. (до лютого 2007 р. – Інститут педагогіки і психології професійної
3 грудня 1993 і по освіти).
теперішній час Член Президії Академії педагогічних наук України.
- Грудень 1995 р. Нагороджений орденом „За заслуги” III ступеня.
Лютий 1998 р. Нагороджений орденом „За заслуги” II ступеня.
Березень 2003 р.

Матеріали про науково-творчу діяльність вченого

1981

1. Моргун Ф. Человек на своем месте: [О ректоре Полтав. пед. ин-та им. В. Г. Короленко И. А. Зязюне] / Ф. Моргун // Радуга. – 1981. – № 4. – С. 138–146.

1990

2. Про призначення тов. Зязюна І. А. міністром народної освіти Української РСР від 3 серп. 1990 р. // Рад. освіта. – 1990. – 7 серп. (№ 63). – С. 1.

1991

3. Верховна Рада Української РСР призначила міністром народної освіти України Івана Андрійовича Зязюна // Освіта. – 1991. – 11 черв. (№ 46). – С. 1.

1996

4. Меншун В. Щоб зірки позаздрили землі: [Про І. А. Зязюна] / В. Меншун // Трибуна. – 1996. – № 7/8. – С. 6, 25. – Портр. І. А. Зязюна на с.1 обкл.
5. Моргун Ф. Борозда / Федор Моргун. – К.: Сіл. вісті, 1996. – 410 с., [32] л. фотогр.

На фотогр.: Ф. Моргун з ректором Полтавського педагогічного інституту І. А. Зязюном. – Між с. 288–289.

1997

6. Зязюн Іван Андрійович // Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К., 1997. – С. 138.
7. Зязюн Іван Андрійович // Ярмаченко М. Д. Академія педагогічних наук України (п'ятиріччя становлення і розвитку) / М. Д. Ярмаченко. – К., 1997. – С. 36–37, 93.

1998

8. Вітаємо академіка І. А. Зязюна з другим 30-річчям / Голов. редкол. журн. // Трибуна. – 1998. – № 3/4. – С. 18.
9. Іван Зязюн – Людина року-1998 // ПостМетодика. – 1998. – № 4. – С. 6.
10. Іванові Андрійовичу Зязюну – 60 // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 243–244.

11. Ничкало Н. Педагогічна наука і особистість: [Про дир. Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти І. А. Зязюна] / Н. Ничкало // Світло. – 1998. – №1. – С. 10–13.
12. Сердечно вітаємо дійсного члена АПН України, доктора філософських наук, професора Зязюна Івана Андрійовича з номінацією „Людина року” // Освіта України. – 1998. – 4 листоп. (№ 45). – С. 2.

1999

13. Березовський Ю. П'ять – на 5!: [Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН України виповнилось п'ять років] / Ю. Березовський // Пед. газета. – 1999. – Січень (№ 1). – С. 4: фотогр.

Про директора Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України Івана Андрійовича Зязюна, філософа, мислителя, організатора, талановитого діяча науки й освіти.

14. Зязюн Іван Андрійович // Імена України: Біогр. щорічник, 1999 / Укр. АН нац. прогресу, Ін-т гуманіт. дослідж. – К., 1999. – С. 163.

2000

15. Вісті з Президії АПН України // Пед. газета. – 2000. – Жовт. (№ 10). – С. 5.

І. А. Зязюн взяв участь в обговоренні Концепції 12-річної середньої загальної школи. Вчений запропонував змінити деякі концептуальні положення Концепції.

16. Зязюн Іван Андрійович // Хто є хто в Україні. – К., 2000. – С. 175.
17. Костенко М. Епоха Моргуна: хліб і правда: Письменницькі роздуми про селянського сина / Микола Костенко. – Полтава: Полтав. літератор, 2000. – 229 с., [16] л. фотогр.

На фотогр.: Іван Зязюн, Олексій Пономарьов, Віктор Поляченко розглядають гарні врожаї по безвідвалці. – Між с. 96–97.

2001

18. „Про врахування пропозицій II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти при доопрацюванні проекту Національної доктрини розвитку освіти України” // Пед. газета. – 2001. – Листоп. (№ 11). – С. 1: фотогр.

Про участь І. А. Зязюна в обговоренні Національної доктрини розвитку освіти України на спільному засіданні колегії Міністерства освіти і науки України та президії АПН України.

19. Теоретико-методологічні проблеми неперервної професійної освіти: Методол. семінар: Програма (6 груд. 2001 р., м. Київ) / АПН України. Ін-т

педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2001. – 45 с. – Тема доповіді І. А. Зязюна „Неперервна освіта як основа соціального поступу”. – С. 7.

20. Ярмаченко М. Зязюн Іван Андрійович / М. Ярмаченко // Педагогічний словник / АПН України. Ін-т педагогіки; За ред. М. Д. Ярмаченка. – К., 2001. – С. 216.

2002

21. Зязюн Іван Андрійович: [Біогр. довідка] // Інформаційний довідник / АПН України. – К., 2002. – С. 190–191: фотогр.

2003

22. Вітаємо!: [З 65-літтям вітають академіка АПН України І. А. Зязюна редакц. рада і редакція журн. „Рідна шк.”] // Рідна шк. – 2003. – Берез. (№ 3). – С. 24: фотогр.
23. Іван Андрійович Зязюн: Педагог. Вчений. Філософ: Бібліогр. покажч. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. ДНПБ України, Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя; Упоряд.: Л. І. Ніколюк, Л. О. Пономаренко, Л. Н. Штома; Наук. консультант Н. Г. Ничкало; Наук. ред. П. І. Рогова. – Ніжин: Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. – 48 с. – (Сер. „Академіки АПН України”; Вип. 2).
24. З 65-літтям широко вітаємо професора, академіка АПН України, славного Івана Андрійовича Зязюна / Колектив Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН України і редакція тижневика „Освіта” // Освіта. – 2003. – 26 лют. – 5 берез. (№ 10). – С. 7: фотогр.
25. І розум мудрість освітила: [АПН України, колектив Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН вітають І. А. Зязюна з 65-річчям] // Освіта України. – 2003. – 4 берез. (№ 17). – С. 10.
26. Каракоз С. Інтелігент духу: [І. А. Зязюн] / С. Каракоз // Освіта. – 2003. – 19–23 берез. (№ 13). – С. 10–11.
27. Мудрість доброти: До 65-ліття І. А. Зязюна // Професійно-технічна освіта. – 2003. – № 1. – 2-га с. обкл.
28. Педагогіка – його покликання: [Привітання І. А. Зязюна з 65-річчям] / Газ. „Освіта України”, вид-во „Пед. преса” // Освіта України. – 2003. – 4 берез. (№ 17). – С. 10: фотогр.
29. Про нагородження орденом „За заслуги”: Указ Президента України від 1 берез. 2003 р. № 179/2003 // Уряд. кур’єр. – 2003. – 5 берез. (№ 42). – Орієнтир. – № 8. – С. 6.

30. Талалуєва Н. Десятирічний поступ Інституту педагогіки і психології професійної освіти / Наталя Талалуєва // Пед. газета. – 2003. – Листоп. (№ 11). – С. 3: фотогр.

Про І. А. Зязюна, директора Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України.

2004

31. Вегера Л. Духовність особистості: методологічні та методичні аспекти: [Про Всеукр. наук.-практ. конф. у Волинському ін-ті післядиплом. пед. освіти] / Лідія Вегера // Освіта України. – 2004. – 21 трав. (№ 39). – С. 9: фотогр.

Про доповідь І. А. Зязюна „Естетичні детермінанти виховного процесу”.

- 31 а Зязюн Іван Андрійович – випускник історико-філософського факультету (1964 р.) // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Імена славних сучасників. – К.: Світ успіху, 2004. – С. 146: фотогр.

32. Коваленко О. „Освітняські обжинки” у драгомановців / Ольга Коваленко // Освіта України. – 13 лип. (№ 54/55). – С. 3.

Про привітання академіка І. А. Зязюна Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова з успішним завершенням навчального року.

33. Кузнецов Ю. Видавництво „Педагогічна преса” крокує в ногу з реформою / Юрій Кузнецов // Пед. газета. – 2004. – Трав. (№ 5). – С. 2: фотогр.

Про участь І. А. Зязюна у круглому столі про роль і завдання видавництва “Педагогічна преса”.

34. Марченко Л. Нова парадигма освіти для „початківців” / Людмила Марченко // Освіта України. – 2004. – 16 квіт. (№ 29). – С. 7: фотогр. [В. Андрущенко і І. Зязюн з пол. колегами].

Про участь І. А. Зязюна у міжнародній науково-методичній конференції, що відбулася в Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова.

35. Ничкало Н. Зязюн Іван Андрійович / Н. Ничкало // Профтехосвіта України: ХХ століття: Енциклопед. вид. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Упоряд.: Н. Ничкало, І. Лікарчук, Н. Талалуєва, Л. Штома та ін.; За ред. Н. Ничкало. – К., 2004. – С. 674.

36. Професійна освіта України за роки незалежності (1991 – 2003 рр.): Наук.-допом. бібліогр. покажчик / Упоряд.: Пономаренко Л. О., Моїсєєва І. П., Ніколюк Л. І., Штома Л. Н., Бабич Є. К.; Наук. консультант Ничкало Н. Г. – К., 2004. – 268 с.

Праці Зязюна І. А. див. Іменний покажчик.

2005

37. Моргун Ф. Т. ...Відгукнеться в українському серці добром: [Інтерв'ю] / Ф. Т. Моргун; Бесіду вела Л. Ткаченко // Пед. газета. – 2005. – Черв. (№6). – С.3: фотогр. [І. Зязюн з Ф. Моргуном під час Всеукр. форуму в Полтаві].
38. Ничкало Н. Презентація АПН України в Польській академії наук / Нелля Ничкало // Пед. газета. – 2005. – Листоп. (№ 11). – С. 8.
Про участь І. А. Зязюна у польсько-українській науковій конференції з циклу „Дороги і бездоріжжя у підготовці вчителя” (м. Устронь, 10–12 жовтня 2005 р.).
Про презентацію книги І. А. Зязюна „Педагогічна майстерність” (пол. мовою).
39. Ткаченко Л. Сучасна педагогічна освіта – це інноваційна педагогічна культура плюс дитиноцентризм / Лідія Ткаченко // Освіта України. – 2005. – 27 трав. (№ 38/39). – С. 10–11.
Про участь академіка І. А. Зязюна у виїзному засіданні президії АПН України і вченої ради Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди, де розглядалися питання підготовки вчителя в контексті інновації шкільної освіти.

2006

40. Долганова Л. Українсько-польські відносини в освіті / Л. Долганова // Освіта України. – 2006. – 12 груд. (№ 93). – С. 1–2: фотогр.
Про зустріч академіка І. А. Зязюна з Ф. Шльосеком, іноземним членом АПН України.
41. Василь Григорович Кремень – філософ, учений, освітянин, державний діяч: Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Упоряд.: Л. О. Пономаренко, Л. І. Ніколюк, І. П. Моїсеєва; Вступ. ст. Л. І. Ткаченко; Наук. ред. П. І. Рогова. – К.: Т-во „Знання”, 2006. – 139 с. – (Сер. „Академіки АПН України”; Вип. 6).
Праці Зязюна І. А. див. Іменний покажчик.
42. Світ життя – це світ Істини, Добра і Краси. Педагогіка добра робить людину Щасливою – Душа стає Красивою, а серце – Розумним // Освіта регіону. – 2006. – № 2 (3). – С. 8–9.
Виклад основних положень педагогіки добра І. А. Зязюна.
43. Wiatrowski Z. Współczesne problemy pedagogiczne i zawodowe w relacji pedagogów z Polski i z Ukrainy / Zygmunt Wiatrowski // Edukacja. – 2006. – № 1. – S. 117–120: foto.

Про участь академіка І. А. Зязюна у польсько-українській конференції „Дороги й бездоріжжя в підготовці вчителя”, яка відбувалася одночасно з презентацією АПН України у Польщі.

Про презентацію книги І. А. Зязюна „Педагогічна майстерність” (пол. мовою). – С. 120.

2007

44. Академія визначає пріоритети: [Про звітно-виборні Загальні збори АПН України, 15–16 листоп. 2007 р.] // Пед. газета. – 2007. – Груд. (№ 12). – С. 1.

Загальні збори обрали президію АПН України, до складу якої увійшов І. А. Зязюн.

45. Зязюн Іван Андрійович // Імена України, 2007: Біогр. енциклопед. словник / Ін-т гуманіт. дослідж. – К., 2007. – С. 200: фотогр.

46. Ніколаєнко С. Школа повинна бути попереду суспільства: Роздуми з нагоди 70-річчя О. А. Захаренка / Станіслав Ніколаєнко // Педагогіка толерантності. – 2007. – № 1. – С. 70–88.

Про І. А. Зязюна, доктора філософських наук, який відродив досвід С. Т. Шацького в Полтавському педагогічному інституті, створив програму, підручник, кафедру „Педагогічної майстерності”. – С. 84.

47. Подолян І. День професійно-технічної освіти в Києві: [Урочистості у Київському проф.-пед. коледжі ім. А. Макаренка] / Ірина Подолян // Освіта України. – 2007. – 5 жовт. (№ 74). – С. 2.

Про участь І. А. Зязюна в урочистостях. Учений розповів молодому поколінню про початок своєї трудової діяльності.

Хронологічний покажчик праць І.А. Зязюна

1967

48. **Об'єкт і метод соціологічних досліджень:** (Матеріали на допомогу лектору) / М. П. Савчук, І. А. Зязюн. – К.: Т-во „Знання” Української РСР, 1967. – 47 с.

1968

49. **Виховання естетичного сприймання:** Матеріали на допомогу лектору / І. А. Зязюн, А. С. Канарський. – К.: Знання, 1968. – 52 с.
50. **Особливості становлення і розвитку естетичного сприймання:** Дис... канд. філософ. наук: (623) / Київ. держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К., 1968. – 201 с.
51. **Покликання митця** // Мистецтво. – 1968. – № 4. – С. 5–6.
52. **Прогрес культури і проблеми естетичного виховання трудящих** // Етика і естетика: Міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. Ф. Передерій. – К.: Київ. ун-т, 1969. – Вип. 4. – С. 124–131.

1969

53. **Навіювання? Так!:** [Форми естет. навіювання та їх вплив на свідомість людини] / І. Зязюн, М. Савчук // Людина і світ. – 1969. – № 7. – С. 39–41.
54. **Про сугестивний принцип мистецтва** // Етика і естетика: Міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. Ф. Передерій. – К.: Київ. ун-т, 1969. – Вип. 6. – С. 82–87.
55. **Предмет теорії естетичного виховання** // Етика і естетика: Міжвід. наук зб. / Відп. ред. В. Ф. Передерій. – К.: Київ. ун-т, 1969. – Вип. 5. – С. 54–61.
56. **Формування естетичного ідеалу сучасника** / А. С. Канарський, І. А. Зязюн // Духовний світ молоді радянської людини: Монографія. – К., 1969. – С. 150–160.

1970

57. **Дидактичний аспект виховання естетичних почуттів** // Етика і естетика: Міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. Ф. Передерій. – К.: Київ. ун-т, 1970. – Вип. 7. – С. 82–88.
58. **Значення естетичного фактору у формуванні комуністичного світогляду** // Етика і естетика: Міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. Ф. Передерій. – К.: Київ. ун-т, 1970. – Вип. 8. – С. 50–56.

1971

59. **Говорять анкети глядача** / В. Кудін, І. Зязюн // Культура і життя. – 1971. – № 41. – С. 3.
60. **Лаборатория научной организации творческих процессов** // Экономика и организация театра / Отв. ред. А. Юфит. – Л., 1971. – С. 76.
61. **Методолічні проблеми теорії естетичного виховання** // Естетичні проблеми сучасності: [Зб. наук. ст.]. – К., 1971. – С. 143–148.
62. **Сумісність суб'єкта і об'єкта в процесі естетичного виховання** // Етика і естетика: Міжвід. наук. зб. / Відп. ред. В. О. Кудін. – К.: Київ. ун-т, 1971. – Вип. 9. – С. 120–127.

1972

63. **Комунізм і естетичний розвиток особи.** – К.: Мистецтво, 1972. – 172 с.
64. **Соціологія взаємин театру і глядача** / І. А. Зязюн, В. О. Кудін // Етика і естетика: Міжвід. наук. зб. / Відп. ред. В. О. Кудін. – К.: Київ. ун-т, 1972. – Вип. 11. – С. 51–65.

1973

65. **Критика буржуазних концепцій виховання людини** Етика і естетика: Міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. О. Кудін. – К.: Київ. ун-т, 1973. – Вип. 14. – С. 3–19.

1974

66. **Морально-естетичні основи формування комуністичного світогляду студентів:** Монографія / Авт. колектив: Л. Т. Бабій, Л. С. Горбатова, І. А. Зязюн. – К.: Вища школа, 1974. – 192 с.
67. **Эстетический опыт и коммунистические убеждения личности** // Эстетическое воспитание молодежи в современных условиях: Тезисы докладов и выступлений на Всесоюзной научной конференции „Ленин и молодежь” / Под ред. М.Ф. Овсянникова. – М., 1974. – С. 53–56.

1976

68. **Естетичне виховання у вищих навчальних закладах** / Авт. колектив: І. А. Зязюн та ін.; Редкол.: В. Ф. Передерій (відп. ред.), В. О. Кудін... І. А. Зязюн та ін. – К.: Вища шк., 1976. – 207 с.

69. **Естетичний досвід особи: формування і сфери вияву.** – К.: Вища шк., 1976. – 174 с.
70. **Формирование и сферы проявления эстетического опыта личности:** Дис... д-ра. философ. наук: 09.00.04 / Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – К., 1976. – 285 с.
71. **Диагностика актерских способностей // Актуальные проблемы экономики, организации и социологии театра: Тезисы науч.-практ. конф.** – К., 1976. – С. 77–81.
72. **Естетичне почуття в структурі переконань // Філософська думка.** – 1976. – № 2. – С. 77–84.
73. **А. В. Луначарський про теоретичні проблеми естетичного виховання // Тези міжвузівської науково-теоретичної конференції, присвяченої 100-річчю з дня народж. А. В. Луначарського / Полтавський пед. ін-т ім. В. Г. Короленка.** – Полтава, 1976. – С. 15–15.
74. **Ред.: Естетичне виховання у вищих навчальних закладах / Авт. колектив: І. А. Зязюн, В. Ф. Передерій; Редкол.: В. Ф. Передерій (відп. ред.), В. О. Кудін.** – К.: Вища шк., 1976. – 207 с.

1977

75. **Коммунистическое воспитание студентов: Монография / Авт. коллектив: В. Г. Антоненко, В. П. Агафонов, И. А. Зязюн.** – К.: Вища шк., 1977. – 231 с.
76. **Дбаючи про комплексне виховання студентів // Рад. школа.** – 1977. – № 10. – С. 82–85.
77. **Приймай, школо, поповнення // Рад. освіта.** – 1977. – 31 серп. (№ 70). – С. 2.

1978

78. **А. С. Макаренко об эстетическом чувстве как важнейшем средстве коммунистического воспитания // А. С. Макаренко – педагог, писатель: Тезисы респ. науч. конф. „Педагогическое наследие А. С. Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания”, посвященной 90-летию со дня рожд. выдающегося советского педагога и писателя (2–3 марта 1978 г.) / М-во просвещения Украинской ССР, Сумской гос. пед. ин-т им. А. С. Макаренко.** – Сумы, 1978. – С. 22–24.
79. **В. А. Сухомлинский о задачах и путях формирования коммунистического мировоззрения // В. А. Сухомлинский и современная школа: Тезисы докладов науч. практ. конф. (25–27 сентября 1978 г.)**

/ Кировоградский гос. пед. ин-т им. А. С. Пушкина. – Кировоград, 1978. – С. 47–48.

80. **В. Г. Короленко** об эстетических принципах художественного метода // Тезисы докладов короленковских чтений, посвященных 125-летию со дня рождения В. Г. Короленко / М-во просвещения УССР, Полтав. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1978. – С. 5–6.
81. **Искусство доброго сердца** / И. Зязюн, Е. Родчанин // Советская Россия. – 1978. – 28 сент. (№ 223). – С. 2.
82. **Провісник комуністичної доби** (До 60-річчя з дня опублікування праці В.І. Леніна „Держава і революція”) // Зоря Полтавщини. – 1978. – 1 квіт. – С. 2.
83. **Эстетическое чувство в системе категорий эстетики** // Эстетические категории в литературоведческом и искусствоведческом анализе: Тез. докл. Всесоюз. науч. конф. (октябрь 1978 г.) / М-во культуры СССР. Днепропетровский ордена Трудового Красного Знамени гос. ун-т имени 300-летия воссоединения Украины с Россией. – Днепропетровск, 1978. – С. 19–21.

1979

84. **Радянський спосіб життя і розвиток театрального мистецтва** / І. А. Зязюн, Е. Г. Родчанин. – К.: Знання, 1979. – 63 с.
85. **Образ жизни и современное идеологическое противоборство социальных систем** // Этика и эстетика: Респ. межвед. науч. сб. / Отв. ред. В. А. Кудин. – К.: Вища шк., 1979. – Вып. 22. – С. 14–29.
86. **Раздумья о мастерстве. Комплексный подход к воспитанию молодежи** // Правда Украины. – 1979. – 11 сент. (№ 208). – С. 2.
87. **Соціальна відповідальність: Наукові аспекти** / І. Зязюн, В. Пашенко // Рад. освіта. – 1979. – 26 груд. (№ 103). – С. 2.
88. **Эстетическое чувство в системе педагогического мастерства учителя** // Улучшение качества подготовки педагогических кадров и повышение уровня идейно-политического воспитания студенческой молодежи в свете решений XXV съезда КПСС: Тез. респ. науч. конф. (12–14 ноября 1979 г.) / Харьков. гос. пед. ин-т им. Г. С. Сковороды. – Харьков, 1979. – С. 201–202.

89. **Морально естетичні погляди В.О. Сухомлинського.** – К.: Знання, 1980. – 48 с. – (Сер. VII „Педагогічна”; № 11).
90. **Основы педагогического мастерства:** Программа спецкурса / И. А. Зязюн, Т. И. Гавакова, Н. Н. Тарасевич и др.; Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1980. – 41 с.
91. **Антигуманная сущность в современной буржуазной художественной культуре** // Вопросы общественных наук: Респ. межведомств. науч. сб. – К., 1980. – Вып. 43. – С. 93–99.
92. **Развитие Ленинского принципа партийности искусства XXIV и XXV съездами КПСС** // Этика и эстетика: Респ. межведомств. науч. сб. / Отв. ред. В. А. Кудин. – К.: Вища шк., 1980. – Вып. 23. – С. 13–21.
93. **Складові учительського таланту** // Рад. освіта. – 1980. – 20 лют. (№ 14). – С. 2.
94. **Социальная значимость педагогического мастерства** // Совершенствование педагогического мастерства преподавателей вузов: Тез. докл. и сообщений обл. науч.-практ. конф. / М-во просвещения УССР, Полтавский пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1980. – С. 5–6.
95. **Что значит быть учителем:** [Комплексный подход к воспитанию молодежи] // Правда Украины. – 1980. – 29 авг. (№ 198). – С. 2.
96. **Ред.: Методичні рекомендації вчителям по проведенню політико-виховної роботи в сільських загальноосвітніх школах** / М-во освіти УРСР, Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1980. – 38 с. – Заг. ред.

97. **Нариси історії Полтавської обласної партійної організації** / Авт. колектив: Л. С. Волошко, С. В. Гончаренко... І. А. Зязюн та ін.; Редкол.: І. Ю. Горобець (голова), М. П. Денисовець, І. А. Зязюн та ін. – Х.: Прапор, 1981. – 327 с.
98. **Школа юного педагога:** Программа факультатива для учащихся школ / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. Полтав. обл. отд-ние Пед. о-ва УССР. – Полтава, 1981. – 59 с.
99. **Безмежне поле** // Рад. Україна. – 1981. – 10 берез. (№ 59). – С. 3: [фотогр. автора].

100. **Вчити педагогічної майстерності:** [Розповідь ректора Полтав. пед. ін-ту ім. В. Г. Короленка] // Рад. школа. – 1981. – № 6. – С. 5–6.
101. **Естетична культура розвинутого соціалізму:** Теоретичні питання // Соціалістична культура. – 1981. – № 1. – С. 12–13.
102. **Життєдайне джерело щастя** // Комсомолец Полтавщини. – 1981. – 1 сент. (№ 105). – С. 2.
103. **Занепад сучасної буржуазної естетичної культури** // Соціалістична культура. – 1981. – № 3. – С. 10–11.
104. **Ідеологічна діяльність КПРС** // Зоря Полтавщини. – 1981. – 6 січ. (№ 4). – С. 2.
105. **Моєму колезі – молодому вчителю:** [Роздуми про сучасного вчителя] // Початкова школа. – 1981. – № 10. – С. 3–7.
106. **Морально-естетические факторы педагогического опыта** // Вопросы освоения педагогического опыта: Тезисы докладов и сообщений обл. науч. практ. конф. / М-во просвещения УССР, Полтав. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко; Отв. за вып. И. А. Зязюн. – Полтава, 1981. – С. 10–11.
107. **Педагогічне мистецтво з погляду театрального** // Рад. школа. – 1981. – № 9. – С. 10–19.
108. **Підхід комплексний (педагогіка вищої школи)** // Рад. освіта. – 1981. – 18 берез. (№ 22). – С. 2.
109. **Помочь найти себя** (к августовским совещаниям учителей) // Правда Украины. – 1981. – 16 авг. (№ 187). – С. 2.
110. **Самая творческая профессия** // Советская культура. – 1981. – 16 июня (№ 48). – С. 3.
111. **Совершенствовать работу научно-методических советов** / И. Роговой, И. Зязюн // Слово лектора. – 1981. – № 8. – С. 23–25.
112. **Структура виховного процесу і його особливості** // Філософська думка. – 1981. – № 1. – С. 37–45.
113. **Учитель нашего завтра** // Учит. газета. – 1981. – 11 июня (№ 70). – С. 3.
114. **Формирование творческих способностей личности в трудовом коллективе** // Морально-эстетические проблемы творчества: Монография / Рук. автор. коллектива Л. И. Левчук. – К.: Вища шк., 1981. – С. 64–79.
115. **Що таке Радянська влада?** // Зоря Полтавщини. – 1981. – 6 листоп. (№ 256). – С. 2–3.

116. **Яким бути педагогу:** [Навч.-вихов. робота у Полтав. пед. ін-ті ім. В.Г. Короленка] // Партійний комітет і школа / Відп. ред. В. В. Усенко. - К., 1981. - С. 169-178.

117. **Ред.: Нариси історії Полтавської обласної партійної організації.** - Член редкол. - Див. № 97.

1982

118. **Основы педагогического мастерства:** Метод. реком. к практ. занятиям для студ. II курса / И. А. Зязюн, Г. В. Брагина, Т. И. Гавакова и др.; Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. - Полтава, 1982. - 111 с.

119. **Земля и люди в философском осмыслении Н. В. Гоголя** // Тезисы докладов I гоголевских чтений / Отв. за вып. И. А. Зязюн. - Полтава, 1982. - С. 4-6.

120. **Методологические вопросы формирования мировоззрения учителя биологии** // Формирование личности учителя биологии в процессе высшего педагогического образования: Тез. всесоюз. конф. (май 1982 г.) / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. - Полтава, 1982. - С. 6-9.

121. **Мировоззрение как идеологическое состояние сознания** // Духовная культура развитого социализма и формирование коммунистического мировоззрения: Тез. междуз. науч.-практ. конф., посвящ. 60-летию образования СССР / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. - Полтава, 1982. - С. 6-8.

122. **Нравственное възпитание на личността в социалистическото общество** // Ролята на устна пропаганда за нравственото възпитание на младежта. - Велико Търново, 1982. - С. 17-34.

123. **Об'єкт дослідження - Ленінські засади критики** // Зоря Полтавщини. - 1982. - 9 жовт. (№ 232). - С. 3.

124. **Словесное действие - важнейшее звено педагогического творчества** // Мастерство устного выступления: Тез. докл. обл. науч.-практ. конф. / Полтавский гос. пед. ин-т; Отв. за вып. И. А. Зязюн. - Полтава, 1982. - С. 18-19.

125. **Талант учителя** // Советская Россия. - 1982. - 11 марта (№ 58). - С. 2.

126. **Трудовий колектив - основна ланка народногосподарського комплексу** // Філософ. думка. - 1982. - № 3. - С. 118-119. - Рец. на кн.: Солдатов В. І. Трудовий колектив соціалістичного суспільства: Монографія / В. І. Солдатов. - К.: Політвидав України, 1980. - 120 с.

127. **Ред.: Мастерство устного выступления:** Тез. докл. обл. науч.-практ. конф. / Полтавский гос. пед. ин-т; Отв. за вып. И. А. Зязюн, И. И. Деревяно, Е. А. Сазонова. - Полтава, 1982. - 166 с.

128. **Ред.: Родчанин Е. Г. Научное и художественное познание истины** / Е. Г. Родчанин; Под общ. ред. И. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1982. – 124 с.

1983

129. **Методические указания к практическим занятиям для студентов III курса по спецкурсу «Основы педагогического мастерства». Ч. 1** / И. А. Зязюн, Г. В. Брагина. – Полтава: ППИ, 1983. – 60 с.
130. **Методические указания к практическим занятиям для студентов III курса по спецкурсу «Основы педагогического мастерства». Ч. 2** / И. А. Зязюн, Е. А. Коляничко. – Полтава: ППИ, 1983. – 72 с.
131. **Программа факультатива для учащихся 7–10 классов «Юный педагог»** / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос. – Полтава: ППИ, 1983. – 51 с.
132. **Программы педагогических институтов: Основы педагогического мастерства** / И. А. Зязюн, Т. И. Гавакова. – М.: Педагогика, 1983. – 89 с.
133. **Экспериментальная программа «Учитель» («школа – педвуз – школа»): Метод. письмо.** – Полтава: ППИ, 1983. – 17 с.
134. **В. А. Сухомлинский о радости творчества как основе педагогического мастерства** // Творческое использование идей А. С. Макаренка и В. А. Сухомлинского в формировании педагогического мастерства: Тез. Межвуз. науч.-практ. конф., посвященной 95-летию со дня рождения А. С. Макаренка и 65-летию со дня рождения В. А. Сухомлинского / М-во просвещения УССР, Полтавский пед. ин-т им. В. Г. Короленко; Отв. за вып. В. Е. Лобурец. – Полтава, 1983. – С. 7–9.
135. **Великий гуманист (до 95-річчя з дня народження А.С. Макаренка)** // Зоря Полтавщини. – 1983. – 12 берез. (№ 59). – С. 2.
136. **Моральные и эстетические факторы интернационалистических убеждений советской молодежи** // Великая сила братского единства: Материалы респ. науч. конф., посвященной 60-летию образования СССР. – К.: Политиздат, 1983. – С. 233–236.
137. **Нравственото възпитание на личността в социалистическото общество** // Лекционна пропаганда. – 1983. – №5. – С. 48–58.
138. **Основи педагогічної майстерності: Програма для пед. вузів** / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; Полтавський гос. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1983. – С. 6–8.

139. **Педагогическое мастерство как средство обратной связи со студенческой аудиторией** // Актуальные проблемы повышения педагогического мастерства преподавателей-обществоведов: Тез. межвуз. науч.-метод. конф. / Ун-т марксизма-ленинизма Полтав. обкома компартии Украины. Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1983. – С. 6–8.
140. **Ред.: Актуальные проблемы повышения педагогического мастерства преподавателей – обществоведов:** Тез. межвуз. науч.-метод. конф. / Ун-т марксизма-ленинизма Полтав. обкома компартии Украины. Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1983. – 195 с.

1984

141. **Программа факультатива для учащихся 7–10 классов «Юный педагог»** / Гомельский обл. отдел нар. образования, Гомельский обл. совет пед. об-ва БССР. – Гомель, 1984. – 51 с.
142. **Дети и вещи (Реформа школы – дело всенародное)** // Правда Украины. – 1984. – 13 июля. – С. 2.
143. **Как учить учителя?** // Комсомольское знамя. – 1984. – 23 марта. – С. 2.
144. **Кому быть учителем?:** (Реформа школы – дело всенародное) // Правда Украины. – 1984. – 31 мая. – С. 2.
145. **Лекційну пропаганду – на рівень сучасних вимог** / І. Прищепа // Зоря Полтавщини. – 1984. – 17 січ. (№ 14). – С. 2–3.
146. **О принципах театральной эстетики Н. В. Гоголя** // Тез. Докл. 2 гоголевских чтений, посвященных 175-летию со дня рождения писателя / М-во просвещения УССР. Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1984. – С. 4–6.
147. **Основы педагогического мастерства:** Программа // Программы педагогических институтов. – М.: Педагогика, 1984. – Сб. № 2. – С. 37–54.
148. **Посилюємо методичну спрямованість** // Трибуна лектора. – 1984. – № 11. – С. 27–29.
149. **Социально-политическое значение Полтавской битвы** // Тезисы докладов и сообщений науч. конф., посвященной 275-летию Полтавской битвы (26–27 июня 1984 г.) / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. Гос. историко-культурный заповедник «Поле Полтавской битвы» – Полтава, 1984. – С. 6–8.

150. **Талант учительства** // Правда. – 1984. – 3 декабря. – С. 3. – (Реформа школы – дело всенародное).
151. **Театральна естетика М. В. Гоголя** // Зоря Полтавщини. – 1984. – 24 берез. (№ 70). – С. 2.
152. **Философско-эстетические взгляды Гоголя** // Венок Н. В. Гоголю – Х., 1984. – С. 125–129.
153. **Эксперимент под названием «Учитель»** // Труд. – 1984. – 26 февраля. – С. 3.
154. **Элементы актерского и режиссерского мастерства в педагогической деятельности** // Основы педагогического мастерства: Метод. указания к занятиям для студентов IV курса по спецкурсу. – Полтава, 1984. – С. 42–57.
155. **„Я – завжди учень...“: (Діалог ректора Полтавського пед. ін-та д-ра філософ. наук, проф. Івана Андрійовича Зязюна і дир. Полтавської серед. школи № 28, відмінника народної освіти Анатолія Івановича Коваленка)** // Молодь України. – 1984. – 15 січня. – С. 2.

1985

156. **Учитель: экспериментальная целевая программа «школа – педвуз – школа»** / Рук. И. А. Зязюн. – Полтава, 1985. – 41 с.
157. **Формирование коммунистического мировоззрения молодежи: Монография.** – Харьков: Вища шк., 1985. – 181 с.
Из содерж.: Формирование коммунистических убеждений с помощью средств искусства. – С. 101–114; Личность учителя в социалистическом обществе и пути повышения эффективности его труда. – С. 132–142; Педагогическое мастерство учителя – необходимое условие формирования коммунистических убеждений молодежи. – С. 142–157.
158. **Вчити на вчителя (думка вченого)** // Радянська Україна. – 1985. – 29 трав. – С. 3. – (Школа: кроки реформи).
159. **Канадські зустрічі** // Зоря Полтавщини. – 1985. – 19 трав. – С. 3.
160. **Не обороняйтесь, а наступати** // Зоря Полтавщини. – 1985. – 19 берез. (№ 65). – С. 2–3.
161. **Уроки мужності** // Сільські вісті. – 1985. – 9 лип. – С. 3.
162. **Ценное содержание научного атеизма** / И. А. Зязюн, В. А. Пашенко // Атеизм и духовная культура / Под общ. ред. В. А. Зоца. – К.: Вища шк., 1985. – С. 236–260.

163. **Ред.: Формирование коммунистического мировоззрения молодежи:** Монография. – Харьков: Вища шк., 1985. – 181 с. – Общ. ред.

1986

164. **Культура духовных запросов личности: Формирование культурных запросов трудящихся при социализме:** Монография / Под общ. ред. В. А. Кудина. – К.: Вища шк., 1986. – 207 с.
165. **Високе покликання, висока відповідальність:** [Підготовка майбутніх учителів в Полтав. пед. ін-ті] // Дошкіл. виховання. – 1986. – № 2. – С. 12–13.
166. **Давайте попробуем?** / И. Зязюн, Н. Лебедик, В. Моргун, Н. Тарасевич // Учит. газета. – 1986. – 24 июня (№ 75). – С. 3.
167. **Идеи А. С. Макаренко в экспериментальной целевой программе «Учитель» Полтавского педагогического института** // А. С. Макаренко и Полтавщина: Тез. докл. и сообщений обл. науч.-практ. конф. / Отв. за вып. В. Е. Лобурец; Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1986. – С. 10–12.
168. **Методологическое обоснование экспериментальной целевой программы «Учитель»** // Пути совершенствования психолого-педагогической подготовки учителя в свете основных направлений реформы общеобразовательной и профессиональной школы: Тез. докл. и выступлений на Всесоюзн. науч.-практ. конф. / Под общ. ред. И. А. Зязюна, В. К. Розова, Л. И. Рувинского; М-во просвещения УССР. Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1986. – С. 10–13.
169. **Народний учитель у соціалістичному суспільстві** // Рад. школа. – 1986. – № 1. – С. 12–19.
170. **Педагогическое мастерство преподавателя – обществоведа как комплекс его личностных свойств и умений** // Вопросы общественных наук: Межведомств. науч. сборник / Гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – К., 1986. – Вып. 68. – С. 27–32.
171. **Почему отстал пединститут?** // Правда Украины. – 1986. – 4 ноября. – С. 2. – (Высшая школа – время перемен).
172. **Составные педагогического таланта** // Рус. яз. и лит. в сред. учеб. заведениях УССР. – 1986. – № 2. – С. 10–13.
173. **Только вместе** // Рабочая газета. – 1986. – 13 июня. – С. 3. – (Высшая шк.: на новые рубежи).

174. **Шукаємо вчителя за партою** // Рад. Україна. – 1986. – 25 черв. (№ 144). – С. 2.

1987

175. **Основы педагогического мастерства: Учеб. пособие для студентов пед. институтов** / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Т. И. Гавакова и др. – К.: Вища школа, 1987. – 207 с. – Библиогр.: с. 201–206.

Из содерж.: Предисловие. – С. 3–7; Гл. 5: Взаимосвязь школьной и театральной педагогики в решении проблемы мастерства учителя. – С. 82–96.

176. **Роль памятников истории и культуры в формировании мировоззренческих убеждений трудящихся** / И. А. Зязюн, В. Е. Лобурец // Историко-культурное наследие Полтавщины: Сб. статей. – К., 1987. – С. 23–31.

177. **Социальные функции учителя** // Ориентация молодежи на педагогическую профессию: Тез. Полтав. обл. науч.-практ. конф. / М-во просвещения, Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1987. – С. 8–10.

178. **Ред.: Основы педагогического мастерства: Учеб. пособие для студентов пед. институтов.** – Див. № 175.

1988

179. **Основы педагогического мастерства: Программа для пединститутов** / Г. В. Брагина, Л. В. Крамущенко, И. Ф. Кривонос и др.; Отв. за вып. И. А. Зязюн.; Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – М., 1988. – 53 с.

180. **Великий гуманіст ХХ століття: До 100-річчя з дня народження А.С. Макаренка** // Знання та праця. – 1988. – № 3. – С. 12–13.

181. **Вуз, наука, експеримент** // Учитель, которого ждут: Из опыта работы Полтавского пединститута им. В. Г. Короленко. – М.: Педагогика, 1988. – С. 25–39.

182. **Об истоках философско-педагогических воззрений В. А. Сухомлинского** / Е. Г. Родчанин, И. А. Зязюн // Советская педагогика. – 1988. – № 10. – С. 98–103.

183. **Пізнай свою необхідність у праці, твореній тобою, і, виходячи із зробленого, проєктуй майбутнє:** [Бесіда з головою Полтав. облас. орг. т-ва «Знання» І. А. Зязюном] / Записала В. І. Бойко // Трибуна лектора. – 1988. – № 6. – С. 3–5.

184. **Свет таланта: (К 100-летию со дня рождения А. С. Макаренко)** // Правда Украины. – 1988. – 13 марта. – С. 2.

185. **Сияющее золото таланта:** (К столетию со дня рождения А. С. Макаренко) // Учит. газета. – 1988. – 10 марта. – С. 2.
186. **Спрос на личность** // Правда. – 1988. – 28 июня. – С. 3.
187. **Творческое наследие А. С. Макаренко и концепция многомерности формирования личности учителя в программе «Учитель»** // Творческое наследие А. С. Макаренко и совершенствование подготовки пед. кадров: Тез. докл. и выступлений на Всесоюз. науч.-практ. конф., посвящ. 100-летию со дня рождения А. С. Макаренко / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1988. – С. 17–20.
188. **Учитель на все времена:** [Об А. С. Макаренко и осмыслении его творческого наследия] // Коммунист. – 1988. – № 5. – С. 82–90.
189. **Школа в Японии:** (З далекої подорожі повернувшись) // Зоря Полтавщини. – 1988. – 5 березня. – С. 3.
190. **Ред.: Программа факультатива для учащихся 7–10 кл. «Юный педагог»** / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1988. – 72 с.
191. **Ред.: Творческое наследие А. С. Макаренко и совершенствование подготовки пед. кадров:** Тез. докл. и выступлений на Всесоюз. науч.-практ. конф., посвящ. 100-летию со дня рождения А. С. Макаренко / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – М., 1988. – 367 с.
192. **Ред.: Учитель, которого ждут:** Из опыта работы Полтавского пединститута им. В. Г. Короленко. – М.: Педагогика, 1988. – 152 с. – (Пед. поиск: опыт, проблемы, находки). – *Общ. ред.*

1989

193. **Основы педагогического мастерства:** Учеб. пособие для пед. спец. вузов / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др.; Под ред. И. А. Зязюна. – М.: Просвещение, 1989. – 302 с.
Из содерж.: Предисловие. – С. 3–5; Гл. 1, § 2: Пути формирования и реализации педагогического мастерства. – С. 18–27; Гл. 2, § 1: Общее и отличительное в театральном искусстве. – С. 50–60; Занятие 7: Элементы актерского и режиссерского мастерства в педагогической деятельности. – С. 73–78.
194. **Формування особистості радянського вчителя.** – К.: Знання, 1989. – 47 с.
195. **Целевая программа «Учитель сельской школы: подготовка, повышение квалификации, переподготовка»** / И. А. Зязюн (науч. рук.), Е. П. Белозерцев, А. С. Мельниченко, В. Ф. Моргун; Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1989. – 41 с.

196. **Опытно-экспериментальная работа по программе «Учитель» в Полтавском пединституте** // Методология и методы современных педагогических исследований: Тез. докл. и выступлений на XIII советско-немец. семинаре молодых ученых и аспирантов АПН СССР и АПН ГДР / АПН СССР, Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – М., 1989. – С. 6–9.
197. **С мыслью о будущем: [Философ. видение мира Н. В. Гоголя]** // Вінок М. В. Гоголю: Гоголь і час. – Х., 1989. – С. 146–149.
198. **Світова слава Тараса Шевченка** // Т. Г. Шевченко і Полтавщина: Тези доп. та повідомлень облас. ювілейн. наук. конф., присвяч. 175-річчю з дня народж. Т. Г. Шевченка / Полтавський держ. пед. ін-т В. Г. Короленко. – Полтава, 1989. – С. 3–5.
199. **Ред.: Методология и методы современных педагогических исследований: Тез. докл.: Для обсуждения на XII двусторон. семинаре молодых ученых и аспирантов АПН СССР и АПН ГДР. Ч. 2 / Акад. пед. наук. СССР, Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – М., 1989. – 172 с. – Член редкол.**
200. **Ред.: Основы педагогического мастерства: Учеб. пособие для пед. спец. учебных заведений. – Див. № 192.**
201. **Ред.: Тайны педагогического искусства: [Публ. курса «Основы педагогического мастерства» / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко; Под ред. И. А. Зязюна // Нар. образование. – 1989. – № 12. – С. 99–105. – Початок. Продовж. див. № 205.**

1990

202. **Учитель: Экспериментальная целевая программа «Школа – педвуз-школа»: Метод. письмо / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1990. – 51 с. – Библиогр.: с. 35–50.**
203. **Естетична транспекція в освіті і вихованні** // Формирование нравственной и эстетической культуры учащейся молодежи в условиях обновления социализма: Тез. докл. обл. науч.-практ. конф. / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1990. – С. 3–5.
204. **„... У мені кожен вчитель побачить свого захисника” / Интерв'ю вів В. Логвин // Рад. освіта. – 1990. – 31 серпня (№ 70). – С. 1–2.**
205. **Ред.: Психолого-педагогические основы подготовки современного учителя: Метод. рекомендации для преподавателей пед. вузов. – К.; Полтава, 1990. – 92 с.**
206. **Ред.: Тайны педагогического искусства: [Публ. курса «Основы педагогического мастерства» / Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко; Под ред. И. А. Зязюна // Нар. Образование. – 1990. – № 1. –**

С. 68–172; № 3. – С. 62–68; № 4. – С. 88–91; № 6. – С. 38–45; № 8. – С. 80–85; № 10. – С. 70–76; № 11. – С. 85–88. – Початок див. № 200.

Содерж.: Учимся говорить. – Если хочешь научись. – «То же слово, да иначе молви». – Культура общения учителя. – Педагогический такт. – Мастерство воспитателя. – Мастерство учителя на уроке.

207. **Ред.: Формирование нравственной и эстетической культуры учащейся молодежи в условиях обновления социализма: Тез. докл. обл. науч. практ. конф.** – Полтава: [Б. и.], 1990. – 183 с. – Член редкол.

1991

208. **Гуманист. Мыслитель. Педагог: Об идеалах В. А. Сухомлинского / Е. Г. Родчанин, И. А. Зязюн.** – М.: Педагогика, 1991. – 109 с.
209. **Від школи готових відповідей – до школи вибору** // Рад. Україна. – 1991. – 19 квітня.
210. **Експромт-інтерв'ю: [Прогноз на наступний рік] / І. Юхновський, І. Зязюн, В. Пархоменко** // Освіта. – 1991. – 1 січ. (№ 1). – С. 1.
211. **Педагогічна освіта в сучасних умовах** // Вища і середня педагогічна освіта: Республік. наук.-метод. зб. – К., 1991. – Вип. 15. – С. 3–9.
212. **Новий суспільствознавчий курс: [Про інтегров. курс „Людина і сусп-во” для серед. навч. закладів]** // Трибуна. – 1991. – № 11. – С. 20–21.
213. **Развитие чувственной сферы учителя – важный элемент становления его мастерства** // Проблемы освоения театральной педагогики в профессионально-педагогической подготовке будущего учителя: Материалы Всесоюз. науч.-практ. конф. / М-во культуры СССР, М-во нар. образования УССР, Полтавский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1991. – С. 5–8.
214. **Світло вересня, світло знань: [Про стан і перспективи розв. нар. освіти в Україні]** // Рад. Україна. – 1991. – 31 серпня. – с.2
215. **Социальная зрелость и педагогическое мастерство будущего учителя / И. А. Зязюн, Н. П. Лебедик** // Советская педагогика. – 1991. – № 6. – С. 74–78.
216. **Школа: новый этап: [Интерв'ю з міністром нар. освіти України І. А. Зязюном] / Интерв'ю вів В. Логвин** // Освіта. – 1991. – 30 серп. (№ 63). – С. 1–2.
217. **Ред.: Вища і середня педагогічна освіта: Республік. наук.-метод. зб. Вип. 15 / М-во освіти України.** – К., 1991. – 119 с. – Відп. ред.

218. **Ред.: Формирование эстетического отношения к искусству:** В 6 т. – М.: АПН СССР, 1991. – Т. 1–6. – Пред. редкол.

1992

219. **Основні напрями реформи американської освіти** // Психолого-педагогічна підготовка вчителя у вузі: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / М-во освіти України, Полтавський держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – С. 184–186.
220. **Реформа освіти в Америці** // Трибуна. – 1992. – № 9. – С. 30–32.
221. **Ред.: Рідна школа: Щомісяч. наук.-пед. журн.** – К., 1992. – № 1–12. – Член редкол.

1993

222. **Виховання мистецтвом: Філософ. нотатки** // Трибуна. – 1993. – № 7. – С. 29–30.
223. **Всеукраїнська державна комплексна програма естетичного виховання** // Вісник АПН України: Наук.-теорет. та інформ. часопис. – 1993. – № 1. – С. 43–51.
224. **Гуманізм Ф. М. Достоєвського у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського** / Є. Г. Родчанін, І. А. Зязюн // Європейська педагогіка і Василь Сухомлинський як сучасний педагог-гуманіст: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 75-річчю від дня народж. видат. укр. педагога. – К., 1993. – С. 40–42.
225. **Освіта і виховання в Японії** // Трибуна. – 1993. – № 3. – С. 22–24.
226. **Реформи освіти в Японії** // Рідна шк. – 1993. – № 8. – С. 67–74.
227. **Ред.: Вища і середня педагогічна освіта:** Наук.-метод. зб. Вип. 16 / М-во освіти України. – К., 1993. – 128 с. – Член редкол.
228. **Ред.: Вісник Академії педагогічних наук України:** Наук.-теорет. та інформ. часоп. / Редкол.: М. Д. Ярмаченко (голов. ред.). – 1993. – № 1. – 185 с. – Член редкол.
229. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1993. – № 1–4. – Член редкол.
230. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського облас. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 1993. – № 1–4. – Член редкол.
231. **Ред.: Рідна школа: Щомісяч. наук.-пед. журн.** – К., 1993. – № 1–12. – Член редкол.

1994

232. **Національна державна комплексна програма естетичного виховання: (Проект)** / М-во освіти України, АПН України. Ін-т українознавства Київ. ун-ту ім. Т. Шевченка, Ін-т систем. дослід. освіти України; Уклад.: І. А. Зязюн, О. М. Семашко. – К., 1994. – 63 с.
233. **Динаміка культурного поступу** // Трибуна. – 1994. – № 9/10. – С. 5–8.
234. **Естетичне виховання – важливіший із складників загальнодержавної культурної політики** // Рідна шк. – 1994. – № 1. – С. 2–8.
235. **Естетичне виховання як об'єкт державної політики** / І. А. Зязюн, О. М. Семашко // Вісник Національного ун-ту ім. Т. Шевченка. – 1994. – № 94. – С. 49–54.
236. **Культура і культурна політика** // Рідна шк. – 1994. – № 12. – С. 23–31.
237. **Культурологічні засади підготовки інженерно-педагогічних працівників для закладів професійної освіти** // Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 11–14 трав. 1994 р.): У 2 ч. – К., 1994. – Ч. 1. – С. 5–8.
238. **Культуротворча функція виховання студентів педагогічного вузу** // Вища і середня пед. освіта: Наук.-метод. зб. – Полтава, 1994. – Вип. 17. – С. 66–72.
239. **Мотивації і мотиви людської поведінки** // Початкова шк. – 1994. – № 6. – С. 8–12.
240. **Неусвідомлене буття людини** // Трибуна. – 1994. – № 5/6. – С. 8–12.
241. **Потрібна висока мрія і дія: З виступу на заг. зборах Акад. пед. наук, 23–24 листоп.** // Освіта. – 1994. – 30 листоп. (№ 78/79). – С. 4.
242. **Проблеми естетичного виховання у контексті динаміки культури** // Духовний розвиток особистості засобами мистецтва: Зб. наук. пр. – Чернігів, 1994. – Ч. 1. – С. 15–20.
243. **Професійна освіта педагога: новий рівень** // Освіта. – 1994. – 23 берез. – С. 6.
244. **Філософія свідомого і несвідомого у професійній освіті** // Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти: Наук.-метод. зб. / Редкол. І. А. Зязюн (голова) та ін. – К., 1994. – С. 3–8.
245. **Ред.: Вища і середня педагогічна освіта: Наук.-метод. зб. Вип. 17 / М-во освіти України.** – К., 1994. – 128 с. – Член редкол.

246. **Ред.: Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи:** Матеріали наук.-практ. конф. (11–14 трав. 1994 р.), м. Львів: У 2 ч. – К.: ІСДО, 1994. – Ч. 1–2. – Голов. ред.
247. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1994. – № 1–4. – Член редкол.
248. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського облас. ін-ту післядиплом. пед. освіти. – Полтава, 1994. – № 1–4. – Член редкол.
249. **Ред.: Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти:** Наук.-метод. зб. – К., 1994. – 384 с. – Голова редкол.
250. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 1994. – № 1–12. – Член редкол.
251. **Ред.: Г. С. Сковорода – видатний український філософ і просвітитель:** Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Переяслав-Хмельницький, 1994 р., 29–30 листоп. /Орг.-ред.: В. М. Мадзігон, І. А. Зязюн, О. В. Сухомлинська та ін. – К., 1994. – 153 с. – (АПН України, Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ін-т).

1995

252. **Гуманізм пізнавальної діяльності // Гуманізація та гуманітаризація професійної освіти:** Наук.-метод. зб. / Редкол.: І. А. Зязюн, В. О. Зайчук, В. М. Доній, Н. Г. Ничкало, І. Л. Лікарчук, Є. М. Судаков. – К., 1995. – С. 3–8.
253. **Естетичні засади національного виховання учнів // Українське народознавство і проблеми національного виховання школярів:** Матеріали наук.-практ. конф. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 3–10.
254. **Культура українського села // Трибуна.** – 1995. – № 9/10. – С. 26–28.
255. **Педагогічна майстерність як мистецька дія:** Посібник для вчителів (Книжка в журналі) // Рідна шк. – 1995. – № 7/8. – С. 31–50.
256. **Філософія освіти: світоглядний аспект // Єдність педагогіки та психології у цілісному навчально-виховному процесі:** Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 1995. – С. 4–10.
257. **Цивілізація заспрагла цивілізованості:** [Виступ на Міжнар. наук.-практ. конф. „Науково-педагогічні проблеми професійної освіти”, м. Харків. 5–8 грудня 1994 р.] // Освіта. – 1995. – 4 січ. (№ 1). – С. 4.
258. **Уклад.: Національна державна комплексна програма естетичного виховання:** Проект / Уклад.: І. А. Зязюн, О. М. Семашко // Рідна шк. – 1995. – № 12. – С. 29–52.

259. **Ред.: Гуманізація та гуманітаризація професійної освіти / М-во освіти України. Ін-т систем. дослідж. освіти України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України та ін. – К., 1995. – 160 с. – Член редкол.**
260. **Ред.: Педагогіка і психологія: Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1995. – № 1–4. – Член редкол.**
261. **Ред.: ПостМетодика: Журнал Полтавського облас. ін-ту післядиплом. пед. освіти. – Полтава, 1995. – №1–4. – Член редкол.**
262. **Ред.: Рідна школа: Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 1995. – № 1–12. – Член редкол.**

1996

263. **Гуманістична освіта порятує Україну // Трибуна. – 1996. – № 3/4. – С. 22–23.**
264. **Гуманістична парадигма в освіті // Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку: Матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 17–18 квіт. 1996 р.): В 4 ч. – К., 1996. – Ч. 1. – С. 8–12.**
265. **Діалог культур: Україна у світовому контексті // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Міжвуз. зб. наук. пр. / Редкол.: С. О. Черепанова, В. Г. Скотний, Е. П. Мисько. – Л., 1996. – Ч. 2. – С. 5–11.**
266. **Емоційно-почуттєве в освітніх технологіях і педагогічній творчості // Єдність раціонального та емоційно-почуттєвого в освітньо-виховних системах: Наук.-метод. зб. / Редкол.: І. А. Зязюн (голова), І. Ф. Прокопенко, Н. Г. Ничкало, та ін. – Х., 1996. – С. 9–12.**
267. **Засоби урівноваження протилежностей і конфліктів в освіті // Проблеми наступності та інтеграції змісту навчання у системі „Школа – ПТУ – ВНЗ”: Матеріали наук.-практ. конф. (Вінниця, травень 1996 р.). – Вінниця, 1996. – С. 6–9.**
268. **Освітні технології у вимірах педагогічної рефлексії // Світло. – 1996. – №1. – С. 4–9. – Бібліогр.: 12 назв.**
269. **Тезаурусна модель університетської освіти // Университетское педагогическое образование: опыт, проблемы и перспективы развития: Материалы Всеукр. науч.-практ. конф. (Симферополь, 11–13 сент. 1996 г.). – Симферополь, 1996. – С. 6–10.**
270. **Філософські проєкції освіти й освітніх технологій // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С.4–9.**

271. **Ред.: Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку:** Матеріали Міжнар.наук.-практ. конф., м. Київ, 1996 р., 17–18 квіт. У 4 ч. – К., 1996. – Ч. 1–4. – Член редкол.
272. **Ред.: Єдність раціонального та емоційно-почуттєвого в освітньо-виховних системах:** Наук.-метод. зб. / М-во освіти України, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти та ін. – Х., 1996. – 379 с. – Голов. ред.
273. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1996. – № 1–4. – Член редкол.
274. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К., Запоріжжя, 1996. – Вип. 1–4. – Член редкол.
275. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 1996. – №1–4. – Член редкол.
276. **Ред.: Проблема наступності та інтеграції змісту навчання у системі „школа – ПТУ – ВНЗ”:** Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, трав., 1996р.) / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти та ін. – Вінниця, 1996. – 383 с. – Голова редкол.
277. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 1996. – № 1–12. – Член редкол.
278. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 1996. – № 1–4. – Член редкол.

1997

279. **Краса педагогічної дії:** Навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навч. закл. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К.: Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу. – К., 1997. – 302 с.
280. **Педагогічна майстерність:** Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.
Рец.: Цимбалюк В. Філософія майстерності / Василь Цимбалюк // Світло. – 1999. – № 3. – С. 77.
281. **Дж. Л. Морено і А. С. Макаренко: зіставні паралелі** // ПостМетодика. – 1997. – № 2. – С. 13–16.
282. **Молодь на шляхах свободи й демократії** // Шлях освіти. – 1997. – № 3. – С. 6–9.

283. **Молодь світу і Україна напередодні XXI століття** // Трибуна. – 1997. – № 5/6. – С. 20–22.
284. **Проблеми прилучення студентської молоді до традицій народної художньої творчості** // Психолого-педагогічні проблеми гуманізації шкільної освіти: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28–30 берез. 1996 р.) / М-во України. Ін-т змісту і методів навчання. Виконавчий комітет Рівнен. міської ради нар. депутатів. – К.; Рівне, 1997. – С. 10–15.
285. **Профтехосвіта: реформування чи руйнування** / І. А. Зязюн, С. І. Дорогунцов, Н. Г. Нічкало // Трибуна. – 1997. – № 11/12. – С. 12–13.
286. **Реформація з відтінком руйнації** / І. А. Зязюн, Н. Г. Нічкало, С. І. Дорогунцев // Уряд. кур'єр. – 1997. – 23 вересня. – С. 8.
287. **Скарби людяного серця: [З доповіді на IV Всеукр. пед. читаннях „В. О. Сухомлинський і сучасність”]** // Пед. газета. – 1997. – Листоп. (№ 11). – С. 3.
288. **Г. С. Сковорода і П. Д. Юркевич про філософію освіти і педагогічної дії** // Сковорода Григорій: образ мислителя: 36. наук. пр. / Ін-т філософії НАН України. – К., 1997. – С. 240–248.
289. **Соціокультурне проектування естетичного досвіду** // Естетичний досвід вчителя. – Херсон, 1997. – С. 20–23.
290. **Соціометричні зумовлення конфліктів у групі** // Конфлікти в педагогічних системах: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Вінниця, 20–21 трав. 1997 р.). – Вінниця, 1997. – С. 14–15.
291. **Філософія виховання особистості** // Миротворча діяльність школи і вузу: 36. наук. пр. / М-во освіти України, Міжнар. акад. пед. і соц. наук, Рівнен. екон.-гуманіт. ін-т. – Рівне, 1997. – Ч. 2. – С. 79–83.
292. **Філософські засади освіти в Україні** // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. „Філософія сучасної освіти та стан її розробки в Україні” (Київ, 1–3 лют. 1996 р.) / АПН України. ІЗМН; Голов. ред. В. Л. Андрущенко. – К, 1997. – С. 61–65.
293. **Філософія, освітні стратегії і якість національної освіти** / І. А. Зязюн // Педагогічна практика та філософія освіти: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 25–26 листоп. 1997 р.). – Полтава, 1997. – С. 3–5.
294. **Філософія серця великого мислителя: До 275-річчя від дня народж. Г. Сковороди** // Пед. газета. – 1997. – Груд. (№ 12). – С. 2.

295. **„Філософія серця”** Г. Сковороди у творчій спадщині **В. О. Сухомлинського** // Василь Сухомлинський і сучасність: Матеріали ІV Всеукр. пед. чит. – Вінниця, 1997. – Вип. 4. – С. 9–13.
296. **„Філософія серця” у християнському віровченні** // 2000-річчя Різдва Христового: Матеріали конф. – Запоріжжя, 1997. – Ч. 2. – С. 79–83.
297. **Ред.: Концепція гуманізму в становленні та розвитку професійної освіти:** Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 1–2 жовтня 1997 р. / І. А. Зязюн (ред.); Ін-т пед. і психол. профес. освіти. – О.: Астро-Принт, 1998. – 212 с.
298. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1997. – № 1–4. – Член редкол.
299. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К., Запоріжжя, 1997. – Вип. 5–8. – Член редкол.
300. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – 1997. – №1–2. – Член редкол.
301. **Ред.: Педагогічна майстерність:** Підручник. – Заг. ред. – Див. № 280.
302. **Ред.: Педагогічна практика та філософія:** Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 1997 р., 25–26 листоп. / Полтав. облас. ін-т післядиплом. освіти пед. працівників та ін.; Редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Полтава, 1997. – 176 с.
- 302 а. **Ред.: Пехота Е. Н.** Індивідуалізація професійно-педагогічної підготовки учителя: Монографія / Е. Н. Пехота. – К.: Вища шк., 1997. – 281 с. – Заг. ред.
303. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського облас. ін-ту післядиплом. пед. освіти. – Полтава, 1997. – №1–4. – Член редкол.
304. **Ред.: Професійна творчість в системі підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів:** Зб. наук. пр. Вип. 6 / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Запоріж. ін-т удосконалення вчителів. – К.; Запоріжжя, 1997. – 145 с. – Член редкол.
305. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 1997. – №1–12. – Член редкол.
306. **Ред.: Філософія освіти в сучасній Україні:** Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. „Філософія сучасної освіти та стан її розробки в Україні” (1–

3 лют. 1996 р.) / Редкол.: В. П. Андрущенко (голов. ред.), В. С. Лутай (заст. голов. ред.) І. А. Зязюн. – К.: ІЗМН, 1997. – 544 с.

307. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 1997. – №1–4. – Член редкол.
308. **Ред.: Ярмаченко М. Д. Академія педагогічних наук України (п'ятиріччя становлення і розвитку)** / Редкол.: І. Д. Бех, М. С. Вашуленко, І. А. Зязюн та ін. – К: Пед. думка, 1997. – 104 с.: фотогр

1998

309. **Виховання естетичної культури школярів:** Навч. посіб. / І. А. Зязюн, Н. Є. Миропольська, Л. О. Хлебнікова. – К.: ІЗМН, 1998. – 153 с.
310. **Викладач технічного вузу: особливості педагогічної дії** // Шлях освіти. – 1998. – № 2. – С. 9–13.
311. **Відданість освіті – теж ознака таланту:** Івану Андрійовичу Зязюну – 60 / Інтерв'ю з дир. Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН України І. А. Зязюном провів С. Цушко // Світло. – 1998. – № 1. – С. 4–5.
312. **Гуманістична парадигма в освіті** // Концепція гуманізму в становленні та розвитку професійної освіти: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 1–2 жовтня 1997 р. / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України, Одеський держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 1998. – С. 4–9.
313. **Гуманістична сутність майстерності А. Макаренка – вихователя** / І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 183.
314. **Життєдайне джерело галузевої науки:** [До 5-річчя Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН України] // Освіта України. – 1998. – 9–16 груд. (№ 73). – С. 2–3.
315. **Інструментування правових відносин між колективом і особистістю в педагогічній системі А. Макаренка** / І. А. Зязюн, В. А. Семиченко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 117–128.
316. **Культура в контексті політики та освіти** // Мистецтво та освіта. – 1998. – № 2. – С. 2–8.
317. **Міжнародна Макаренківська асоціація: проблеми і досягнення** // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 235–238.

318. **Моє село – центр світу, моя сільська школа – всесвітня академія** // Трибуна. – 1998. – № 11/12. – С. 14–33.
319. **Дж. Л. Морено і А. С. Макаренко про соціометрію взаємин у групі** // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 189–194.
320. **Освіта і вчитель у контексті українського державотворення:** Матеріали до доповіді на заг. зборах АПН України 15–16 грудня 1998 р. – К., 1998. – 33 с.
321. **Професіоналізм викладача вищого технічного закладу професійної освіти** // Допрофесійна педагогічна підготовка учнівської молоді в контексті реалізації цільової комплексної програми „Вчитель”: Зб. наук.-практ. матеріалів. Всеукр. конф.: В 3 ч. – Дніпропетровськ, 1998. – Ч. 1. – С. 20–24.
322. **Рефлексія людини в гуманітарній філософії** // Світло. – 1998. – № 1. – С. 6–9.
323. **Соціально-культурні парадокси кінця ХХ століття** // Трибуна. – 1998. – № 3/4. – С. 18–21.
324. **Співзвучність світоглядних концепцій В. О. Сухомлинського і М. Ф. Достоєвського** // Теорія і практика сучасного естетичного виховання у контексті педагогічної спадщини Василя Сухомлинського: Зб. наук. пр. / Рецензент І. А. Зязюн. – Полтава, 1998. – С. 8–9.
325. **Сучасне і майбутнє професійної освіти** / І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, Я. Г. Камінецький, П. І. Сікорський, Г. М. Цибульська // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 1998. – № 5. – С. 12–18.
326. **Сучасний викладач технічного вузу: особливості педагогічної дії** // Шлях освіти. – 1998. – №2. – С. 9–13.
327. **Універсальні цінності спадщини А. С. Макаренка і сучасність** // Проф.-техн. освіта. – 1998. – №2. – С. 6–10.
328. **„Філософія серця” Г. Сковороди** // Шлях освіти. – 1998. – № 1. – С. 38–40.
329. **Рец.: Освіта як соціологічний феномен (роздуми над новою книгою)** // Світло. – 1998. – № 4. – С. 27–29. – Рец. на кн.: Гавриленко І. М. Соціологія освіти / І. М. Гавриленко, О. Л. Скідін. – Запоріжжя, 1998. – 394 с.

330. **Рец.: Теорія і практика сучасного естетичного виховання у контексті педагогічної спадщини Василя Сухомлинського:** Зб. наук. пр. / Рецензент І. А. Зязюн. – Полтава, 1998. – 214 с. – Титул. рецензент.
331. **Ред.: Діалог культур: Україна у світовому контексті : Мистецтво і освіта:** Зб. наук. пр. Вип. 3. – Львів: Каменярь, 1998. – Голов. ред.
332. **Ред.: Концепція гуманізму в становленні та розвитку професійної освіти:** Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 1–2 жовтня 1997 р. / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України, Одеський держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 1998. – 162 с. – Член редкол.
333. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1998. – № 1–4. – Член редкол.
334. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К., Запоріжжя, 1998. – Вип. 9–12. – Член редкол.
335. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 1998. – № 1–4. – Член редкол.
336. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 1998. – № 1–4. – Член редкол.
337. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 1998. – № 1–2. – Член редкол.
338. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 1998. – № 1–12. – Член редкол.
339. **Ред.: Рудницька О. П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти:** Навч. посіб. / О. П. Рудницька. – К., 1998. – 247 с. – Заг. ред.
340. **Ред.: Світло:** Наук.-метод., освітян. часоп. – К., 1998. – № 1–4. – Член редкол.
341. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 1998. – № 1–4. – Член редкол.
- 1999
342. **Зоре моя учительська, гори, не згорай // Рідна шк.** – 1999. – № 2. – С. 6–12; № 3. – С. 11–18.

343. **Людина в контексті гуманітарної філософії** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – 1999. – № 1. – С. 323–334.
344. **Международная макаренковская ассоциация: проблемы и достижения** / И. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко // Antoni Makarenko Konfrontacje Pedagogiczne z Konca Wieku / Pod red. M. Bubluka. – Tovun, 1999. – S. 101–108.
345. **Молодь напередодні ХХІ століття** // Пед. газета. – 1999. – №9. – С. 2.
346. **Обдарована людина-98** / Інтерв'ю зі вченим А. Зязюном, Людиною року-1998 провів голова редакц. ради журн. В. Моляко // Обдар. дитина. – 1999. – № 1. – С. 23–25.
347. **Освіта і вчитель у контексті українського державотворення** // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1999. – № 1. – С. 12–23.
348. **Реформи освіти в Україні** // На честь професора Сотосі Каванобе. – Токіо, 1999. – С. 118–141. – Япон. мовою.
349. **Сучасна освіта в контексті гуманістичної філософії** // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти: Міжвуз. зб. наук. пр. / Редкол.: І. А. Зязюн (голов. ред.), С. О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н. Г. Ничкало. – Л.: Світ, 1999. – С. 5–12.
350. **Філософія туризмології** // Туризм на порозі ХХІ століття: освіта, культура, екологія: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (19–20 жовтня 1999 р). – К., 1999. – С. 19–22.
351. **Філософія добра в педагогічній системі В.О.Сухомлинського** // ПостМетодика. – 1999. – № 4. – С. 7–14.
352. **Яскраве свідчення демократизації: [Про роль Рахунк. палати в Україні]** // Трибуна. – 1999. – № 1/2. – С. 42.
353. **Ред.: Діалог культур: Україна в світовому контексті: Філософія освіти: Зб. наук. пр. Вип. 4.** – Л.: Світ, 1999. – 360 с. – Член редкол.
354. **Ред.: Збірник законодавчих актів і нормативних документів системи професійно-технічної освіти.** Т. 1. – К.: ІЗМН, 1999. – 285 с.
355. **Ред.: Иванова Т. В. Культура педагогического общения: Монография** / Т. В. Иванова. – К.: ЦВП, 1999. – 356 с.
356. **Ред.: Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960–1968 рр.)** / Т. С. Кошманова. – Львів: Світ, 1999. – 488 с.

357. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 1999. – № 1–4. – Член редкол.
358. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** 36. наук. пр. / Редкол.: Т. І. Сушенко (відп. ред.) та ін. – К., Запоріжжя, 1999. – Вип. 13–16. – Член редкол.
359. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 1999. – № 1–4. – Член редкол.
360. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 1999. – № 1–4. – Член редкол.
361. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 1999. – № 1–4. – Член редкол.
362. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 1999. – № 1–12. – Член редкол.
363. **Ред.: Світло:** Наук.-метод., освітян. часоп. – К., 1999. – № 1–4. – Член редкол.
364. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 1999. – № 1–4. – Член редкол.
365. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журн., укр.-пол. [щорічник]. [Вип.] 1. – Ченстохова: WSP; К., 1999. – 471 с.

2000

366. **Педагогіка добра: ідеали і реалії:** Посіб. для вчителів. – К.: МАУП, 2000. – 309 с.
- Рец.: Білоус П.* Відгук на книгу / Білоус Павло, Длугош-Білоус Генрика // *Діалог культур: Україна у світовому контексті. Філософія освіти: 36. наук. пр. / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України; Упоряд. і відп. ред. С. О. Черепанова.* – Л., 2002. – Вип. 7. – С. 535–536; *Леценко М. П.* Ідеали педагогіки добра в життєвих реаліях Івана Зязюна [Про книгу І.Зязюна „Педагогіка добра: ідеї і реалії”] / М. П. Леценко // *Рідна шк.* – 2001. – № 8. – С. 78-79; *Руденко Л.* „Вічно жива цінність, непідвладна часу” / Лариса Руденко // *Педагогіка і психологія проф. освіти.* – 2001. – № 4. – С. 223–225; *Складаний І.* Іван Зязюн: Педагогіка – моє життя / Іван Складаний // *Освіта України.* – 2001. – 16 жовт. (№ 48). – С. 5: фотогр.

367. **Професійна освіта:** Словник: Навч. посіб. / Уклад.: С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало та ін.; За ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 381 с.
368. **Українська та зарубіжна культура:** Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін.; За ред. М. М. Заковича. – К.: Знання, 2000. – 622 с.
369. **Академік Іван Зязюн: „Об’їздивши півсвіту, не почувався меншовартісним”** / Розмову з академіком вела Н. Сотник // Столиця. – 2000. – 26 жовт. (№ 119). – С. 4.
370. **Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу** // Рідна школа. – 2000. – № 8. – С. 8–12.
371. **Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти** // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І. А. Зязюна. – К.: ВІПОЛ, 2000. – С. 11–57.
372. **Концептуальні засади теорії освіти в Україні** // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2000. – № 1. – С. 11–24.
373. **Мій шлях в освіті і педагогічній науці: від студента до міністра, від аспіранта до академіка** // Культура і спільнота у становленні педагога: Монографія / За ред. К. Кларка, Т. Кошманової. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – С. 35–84.
374. **Мы не можем отставать в генерировании педагогических идей:** [Беседа с И. А. Зязюном о проблемах укр. педагогики / Беседу вела П. Семиволос] // Зеркало недели. – 2000. – 8 апр. (№ 14). – С. 13; Педагогіка толерантності. – 2000. – № 2. – С. 58–61.
375. **Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології** // Творча особистість у системі неперервної освіти: Матеріали Міжнар. наук, конф. (16–17 трав. 2000 р.) / За ред. С. О. Сисоєвої, О. Г. Романовського. – Х.: ХДПУ, 2000. – С. 8–16.
376. **Об’їздивши півсвіту, не почувався меншовартісним:** Інтерв’ю // Столиця. – 2000. – № 19. – С. 4.
377. **Особливості професійної підготовки педагога** // Філософія освіти XXI ст.: проблеми і перспективи. Методол. семінар, 22 листоп. 2000 р.: Зб. наук. пр. / За ред. В. Андрущенко. – К.: Знання, 2000. – Вип. 3. – С. 36–42.

378. **Пріоритетні принципи дидактики сучасної професійної освіти** // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2000. – №1. – С. 11–20.
379. **Проблеми виховання молоді в Україні** // Пед. газета. – 2000. – Трав. (№ 5). – С. 5–6.
380. **Роль підсвідомості у розвитку особистості** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Укр.-пол. [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2000. – Вип. 2. – С. 183–216.
381. **Сучасні дидактичні моделі і логіка учіння** // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. / Редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – К.; Вінниця, 2000. – С. 4–7.
382. **Творчий учитель і педагогічна наука** // Світло. – 2000. – № 3. – С. 9–10.
383. **Три кити нової філософії освіти: гуманізація, індивідуалізація, інтеграція** // Директор шк., ліцею гімназії. – К., 2000. – № 1. – С. 74–79.
384. **Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти** // Высокие технологии: развитие и кадровое обеспечение. – Харьков: ХГПУ; Алушта, 2000. – С. 178–181.
385. **Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти** // Педагогіка толерантності. – 2000. – № 3. – С. 58–61.
386. **Ця „переважна” більшість...: Основний закон в житті людської спільноти – стаття особистістю: [Інтерв'ю з І. Зязюном / Записала Т. Мостова]** // Освіта України. – 2000. – 4 трав. (№ 18). – С. 6: фотогр.
387. **Упоряд.: Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. для учнів і пед. працівників проф.-техн. навч. закл. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Уклад.: С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало та ін. – К.: Вища шк., 2000. – 381 с. – Бібліогр.: с. 380–381. – Уклад.**
388. **Ред.: Бібліографічний покажчик наукових праць (1993–2000 рр.) / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Упоряд. Л. Н. Штома; За ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. – Ніжин: РВВ, 2000. – 145 с. – Ред.**
389. **Ред.: Діалог культур: Україна в світовому контексті: Художня освіта: Зб. наук. пр.: Вип. 5. – Л.: Світ, 2000. – 488 с. – Голов. ред.**

390. **Ред.: Директор школи, ліцею, гімназії:** Наук.-практ. журн. – К., 2000. – №1–3. – Член ред. ради.
391. **Ред.: Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи:** Монографія. – К.: Віпол, 2000. – 636с. – Заг. ред.
392. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 2000. – № 1–4. – Член редкол.
393. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 2000. – № 1–4. – Член редкол.
394. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського облас. ін-ту післядиплом. пед. освіти. – Полтава, 2000. – №1–4. – Член редкол.
395. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2000. – № 1–4. – Член редкол.
396. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2000. – № 1–12. – Член редкол.
397. **Ред.: Світло:** Наук.-метод., освітян. часоп. – К., 2000. – № 1–4. – Член редкол.
398. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** 36. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – К.; Вінниця, 2000. – 485 с. – Голова редкол.
399. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами.** Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: Щокв. наук.-практ. журнал НТУ „ХП”. – Харків, 2000. – №1.
400. **Ред.: Філософія освіти XXI ст.: проблеми і перспективи:** Методол. семінар, 22 листоп. 2000 р.: 36. наук. пр. Вип. 3 / За заг. ред. В. Андрушенка. – К.: Знання, 2000. – 520 с. – Член редкол.
401. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2000. – №1–4. – Член редкол.
402. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журн., укр.-пол. [щорічник]. [Вип.] 2. – Ченстохова; К., 2000. – 486 с.

403. **Педагогічний словник** / АПН України. Ін-т педагогіки; Кол. авт.; І. Зязюн та ін.; За ред. М.Д. Ярмаченка. – К.: Пед. думка, 2001. – 516 с. – І. А. Зязюн є авт. 109 ст. з педагогіки, філософії, психології.
404. **Безсвідоме у пізнавальній діяльності** // Кримські педагогічні читання: Матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Алушта, 12–17 верес. 2001 р.) / За ред. С. О. Сисоєвої, О. Г. Романовського. – Х., 2001. – С. 9–20.
405. **Безсвідомість. Підсвідомість. Творчість** // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 3. – С. 3–9.
406. **Бехтерев В.М. (1857–1927):** [Рос. фізіолог, психолог, психіатр] // Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К., 2001. – С. 52.
407. **Вунд Вільгельм (1832–1920):** [Нім. фізіолог, психолог, філософ і мовознавець] // Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К., 2001. – С. 102.
408. **Декарт Рене (1596–1650):** (Фр. філософ, математик, фізик, фізіолог) // Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К., 2001. – С. 134.
409. **Демокріт (460–370 до н.е.)** (Давньогрец. філософ) // Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К., 2001. – С. 137.
410. **Із книги „Педагогіка добра: ідеали і реалії”** // Рідна шк. – 2001. – № 1. – С. 21–30.
411. **Краса педагогічної дії:** [Сторінки з одноім. кн.] / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач // Завуч. – 2001. – Черв. (№ 17/18). – С. 14–21.
412. **Культурна парадигма в практиці гуманітаризації і гуманізації сучасної освіти** // Культура політики в Україні у контексті світових трансформаційних процесів: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12–13 груд. 2000 р.). – К., 2001. – С. 40–43.
413. **Моєму колезі – молодому вчителю** // Педагогічна майстерність: Тексти / Уклад. І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Н. М. Тарасевич та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – Полтава, 2001. – Модуль І, ч. 2. – С. 218–222.
414. **Наука і мистецтво педагогічної дії** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – 2001. – Вип. 3. – С. 357–380.

415. **Неперервна освіта як основа соціального поступу** // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Зб. наук. пр.: У 2 ч. / За ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. – К.: МОН України; ІПППО АПН України, 2001. – Ч. 1. – С. 15–23.
416. **Особливості професійної підготовки педагога** // Пед. газета. – 2001. – Лют. (№ 2). – С. 5.
417. **Педагогічний професіоналізм у контексті професійної свідомості** // Педагог професійної школи: Зб. наук. пр. / МОН України; АПН України; ІПППО АПН України; КППК ім. Антона Макаренка. – К., 2001. – Вип. 1. – С. 8–17.
418. **Пріоритетні принципи дидактики сучасної професійної освіти** // Наукові праці. Педагогіка. – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – Т. 13. – С. 11–17.
419. **Пріоритетні принципи дидактики сучасної професійної освіти** // Наук. вісник Миколаївського держ. пед. ун-ту. – Миколаїв, 2001. – Вип. 4. – С. 11–22.
420. **Технологізація освіти як історична неперервність** // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 73–85.
421. **Технологізація освіти як історична неперервність** // Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / За ред. С. О. Сисоєвої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – С. 3–11.
422. **Філософія освіти: парадигми і технології** // Педагогічні новачії столичної освіти: теорія і практика: Наук.-метод. щорічник / Голов. упр. освіти і науки Київ. міськдержадмін. – К., 2001. – С. 7–20.
423. **Уклад.: Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль 1, ч. 1** / Уклад.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Н. М. Тарасевич та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – Полтава: ППУ, 2001. – 224 с.
424. **Уклад.: Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль 1, ч. 2** / Уклад.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Н. М. Тарасевич та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – Полтава: ППУ, 2001. – 234 с.
425. **Ред.: Вища освіта України: Теорет. та наук.-метод. часопис.** – К., 2001. – №1–4. – Член редкол.
426. **Ред.: Гуманітарні науки: Наук.-практ. журн.** – К.: Пед. преса, 2001. – № 1. – Член редкол.

427. **Ред.: Директор школи, ліцею, гімназій:** Науково-практ. журн. – К., 2001. – № 1–6. – Член ред. ради.
428. **Ред.: Діалог культур: Україна в світовому контексті: Мистецтво і освіта:** Зб. наук. пр. Вип. 6. – Л.: Світ, 2001. – 370 с. – Голова редкол.
429. **Ред.: Неперервна професійна освіта: теорія і практика:** Зб. наук. пр.: У 2 ч. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2001. – Ч. 1–2. – Голова редкол.
430. **Ред.: Неперервна професійна освіта: теорія і практика:** Наук.-метод. журн. – К., 2001. – № 1–4. – Член редкол.
431. **Ред.: Педагог професійної школи:** Зб. наук. пр. Вип. 1 / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Київ. проф.-пед. коледж ім. А. Макаренка. – К.: Наук. світ, 2001. – 346 с. – Член редкол.
432. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 2001. – № 1–4. – Член редкол.
433. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К.; Запоріжжя, 2001. – Вип. 18–21. – Член редкол.
434. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 2001. – № 1–4. – Член редкол.
435. **Ред.: Педагогічний словник.** – Див. № 403. – Член редкол.
436. **Ред.: Педагогічні новації столичної освіти: теорія і практика:** Наук.-метод. щоріч. / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України та ін. – К., 2001. – 338 с. – Член редкол.
437. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського облас. ін-ту післядиплом. пед. освіти. – Полтава, 2001. – № 1–4. – Член редкол.
438. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2001. – № 1–4, спецвип. – Голов. ред.
439. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2001. – № 1–12. – Член редкол.
440. **Ред.: Світло:** Наук.-метод., освітян. часоп. – К., 2001. – № 1–4. – Член редкол.

441. **Ред.: Сучасні педагогічні технології у вищих педагогічних закладах освіти:** Матеріали Всеукр. наук.-метод. конф. У 2 ч. / Редкол.: І.А.Зязюн, Яковець В.П., Астафєва М.М. та ін. – Ніжин, 2001. – Ч. 1–2.
442. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами. Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія:** Щокв. наук.-практ. журнал НТУ „ХПІ”. – Харків, 2001. – № 1–4.
443. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2001. – №1–4. – Член редкол.
444. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журн., укр.-пол. [щорічник]. [Вип.] 3. – Ченстохова; К., 2001. – 524 с.

2002

445. **Українська та зарубіжна культура:** Навч. посіб / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко та ін. – 3-тє вид., випр. і допов. – К.: Знання, КОО, 2002. – 557 с.
446. **Актуальні проблеми професійно-педагогічної підготовки вчителя // Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя:** Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (4-6 березня 2002 р.). - Полтава, 2002. - С. 8-11.
447. **Безсвідомість, підсвідомість, творчість з огляду установки Дмитра Узнадзе // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: II Крим. пед. читання / За ред. Л.Л.Товажнянського, О.Г.Романовського. - Х., 2002. - Вип. 3: Розвиток творчого потенціалу гуманітарно-технічної еліти. - С. 21-35.**
448. **Гуманізм освіти XXI ст.: філософський і психологічний аспект // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2002. – № 2. – С. 23–34.**
449. **Естетичні чинники інтуїції: життєтворчість і вигорання // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: 36. наук. пр.: У 2 ч. / М-во освіти і науки України, АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; За ред. В.В.Товажнянського, О.Г.Романовського. - Х., 2002. -Ч. 1. - С. 19-31.**
450. **Засвідчую, що найкращі слова про Ф. Т. Моргуна ще не сказані // Моргун В. Україна ловила Федора Моргуна, та не спіймала: У 2 кн. / Авт.-уклад. В. Моргун. – Полтава, 2002. – Кн. 1: Витязь степу. – С. 198–208.**

451. **Концептуальні засади теорії і практики освіти в Україні** // Педагогика добра в контексте етнокультурного соціума: Матеріали Міжнарод. научн.-практ. конф., посвященої 150-летию со дня народження І. Гаспринського (Симферополь, май 2001г.) / Кримський гос. індустріально-педагогічний ін-т. - Симферополь, 2002. - С. 4-9.
452. **Культура і суспільство** // Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / За ред. М.Н.Заковича. - К.: Знання, 2002. - С. 46-66.
453. **Неперервна освіта як визначальний чинник соціального поступу** // Національна освіта: традиції і новачі у контексті ідей Івана Огієнка: 36. наук. пр. - К.; Житомир, 2002. - С. 14-23.
454. **Освітні парадигми і педагогічні технології в контексті філософії освіти** // Образование без границ. - Артек МДЦ, 2002. - № 2. - С. 19-25.
455. **Педагогічна дія – спосіб відтворення людини в культурі** // Підручник для директора. - 2002. - № 1/2. - С. 120-131.
456. **Педагогічна майстерність – мистецтво навчальної і виховної дії** // Гуманітарні науки. -2002. - № 1. - С. 6-14.
457. **Розповідь учителя як модель педагогічної діяльності** // Світло. - 2002. - № 2. - С. 113-119. - Бібліогр.: 14 назв.
458. **Світоглядні пріоритети педагогіки** // Сучасні інформаційні технології та інноваційна методика навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: 36. наук. пр.: У 2 ч. / Редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. - К., Вінниця, 2002. - Вип. 2, ч. 1. - С. 10-16.
459. **Сутність педагогічної діяльності вчителя** // Світло. - 2002. - № 1. - С. 111-114. - Бібліогр.: 7 назв.
460. **Технологізація освіти в контексті удосконалення професійного розвитку особистості** // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні (1992-2002): 36. наук. пр. до 10-річчя АПН України: У 2 ч. - Х., 2002. - Ч. 2. - С. 28-44.
461. **Філософія педагогічної діяльності у професійній освіті** // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти: 36. наук. пр. / Редкол.: І.А. Зязюн (голов. ред.), С.О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н.Г.Ничкало, С.О.Сисоева та ін. - Л.: „Сполом”, 2002. - Вип. 8. - С. 4-14.
462. **Художня творчість у вимірах безсвідомого** // Професійно-художня освіта України: 36. наук. пр. / Редкол.: І. А. Зязюн (голова),

В. О. Радкевич (заст. голови), Р. Т. Шмагалю. – К.; Черкаси: Вид-во „Черкаський ПНТШ”, 2002. – Вип. 2. – С. 5–10.

463. **Рец.: Педагогіка: загальна та мистецька** // Педагогіка і психологія проф. освіти. - 2002. - № 4. - С. 253–254. – Рец. на кн.: Рудницька О. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посіб. / О. Рудницька. – К., 2002. - 270 с.
464. **Рец.: Рецензія на навчальний посібник “Педагогіка: Загальна та мистецька”** (автор О. Рудницька) // Мистецтво та освіта. – 2002. - № 2. – С. 48.
465. **Ред.: Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис.** – К., 2002. – №1–4. – Член редкол.
466. **Ред.: Гуманітарні науки: Наук.-практ. журн.** – К.: Пед. преса, 2002. – № 1–2. – Член редкол.
467. **Ред.: Діалог культур: Україна в світовому контексті: Філософія освіти:** Зб. наук. пр.– Л.: Світ, 2002. – Вип. 7–8. – Голов. ред.
468. **Ред.: Директор школи, ліцею, гімназії:** Науково-практ. журн. – К., 2002. – №1–6. – Член ред. ради.
469. **Ред.: Неперервна професійна освіта: теорія і практика:** Наук.-метод. журн. – К., 2002. – № 1–4. – Член редкол.
470. **Ред.: Педагог професійної школи:** Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Київ. проф.-пед. коледж ім. А. Макаренка та ін. – К.: Наук. світ, 2002. – Вип. 2–3. – Член редкол.
471. **Ред.: Педагогіка добра в контексте етнокультурного соціума:** Матеріали Междунар. наук.-практ. конф., посвященної 150-летию со дня рождження І.Гаспринського (г. Симферополь, май 2001 г.) / Редкол.: М.А.Хайрулдинов (глав. ред.), Л.У.Алимова І.А.Зязюн и др. – Симферополь, 2002. – 218 с.
472. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К.; Запоріжжя, 2002. – Вип. 22–25. – Член редкол.
473. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 2002. – № 1–4. – Член редкол.
474. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 2002. – № 1–4. – Член редкол.

475. **Ред.: Педагогічний процес: теорія і практика:** Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Благод. фонд ім. А. Макаренка. – К.: Наук. світ, 2002. – Вип. 1–2. – Член редкол.
476. **Ред.: Педагогічні новації столичної освіти: теорія і практика:** Наук.-метод. щоріч. - 2 / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти та ін. – К., 2002. – 245 с. – Член редкол.
477. **Ред.: Підручник для директора.** – К., 2002. – №9–10. – Голова ред. ради.
478. **Ред.: Полтавська трудова колонія ім. М. Горького в документах і матеріалах (1920–1926 рр.):** У 2 ч. / Авт.-уклад.: О. П. Єрмак, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич; Полтав. держ. ун-т ім. В. Г. Короленка, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Полтава, 2001–2002. – Ч. 1–2. – Заг. ред.
479. **Ред.: ПостМетодика:** Журнал Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 2002. – №1- 4. – Член редкол.
480. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр.: У 2 ч. / М-во освіти і науки України, АПН України, НТУ „ХПР”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; За ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О.Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2002. – Ч. 1–2. – Співголова редкол.
481. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. ст. Розвиток творчого потенціалу гуманітарно-технічної еліти: Другі Крим. пед. читання / М-во освіти і науки України, НТУ „ХПР”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; За ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2002. – Вип. 3–4. – Співголова редкол.
482. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2002. – № 1-4. – Голов. ред.
483. **Ред.: Професійно-художня освіта України:** Зб. наук. пр. Вип. 1 / Редкол.: І.Зязюн (голова), В.Радкевич, Р.Шмагало (заст. голови) та ін. – К.; Черкаси, 2002. – 208 с.
484. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2002. – № 1–12. – Член редкол.
485. **Ред.: Світло:** Наук.-метод., освітня часоп. – К., 2002. – № 1–4. – Член редкол.

486. **Ред.: Славянская педагогическая культура:** Науч.-теорет. журнал Междунар. славян. академии образования им. Я.А. Коменского. – Бендеры, 2002. – №1. – Член редкол.
487. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** Зб. наук. пр. Вип. 2. У 2 ч. / Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. – К.; Вінниця, 2002. – Ч. 1–2.
488. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами.** Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: щоквартальний наук.-практ. журнал НТУ „ХПІ”. – Харків, 2002. – №1–4.
489. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2002. – №1–4. – Член редкол.

2003

490. **Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз:** Монографія / В.П. Андрущенко, І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало та ін.; За ред. В.Г. Кременя; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К.: Наук. думка, 2003. – 852 с.
Розд. 3: Філософія неперервної освіти і сучасні психолого-педагогічні парадигми. – С. 167–275.
491. **Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти:** Монографія / Н.Г. Ничкало, І.А. Зязюн, М.П. Лещенко та ін.; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2003. – 245 с.
Із змісту: Філософські засади освіти: освітні і виховні парадигми, освітні технології, діалектика педагогічної дії. – С. 11–60.
492. **Безсвідома і творча інтуїція // Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. [щоріч.] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – 2003. – Вип. 4. – С. 121–137.
493. **Десятирічний поступ Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України // Педагогічна газета.** – 2003. – Листоп. (№ 11). – С. 3.
494. **Діалектика змісту освіти і змісту учіння // Педагогіка вищої та середньої школи:** Зб. наук. пр. – Кривий Ріг: Криворізький держ.пед. ун-т, 2003. – С. 32–39.
495. **Духовна еліта у суспільстві: інтелігентність і громадянськість // Трибуна.** – 2003. – № 5/6. – С. 20–23.

496. **Духовна еліта у суспільстві: інтелігентність і громадянськість** // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: Зб. наук. пр.: У 2 ч. / За ред. Л. Л. Товажнянського, О. Г. Романовського. – Х.: НТУ ХГП, 2003. – Ч. 1(5). – С. 32–42.
497. **Інституту педагогіки і психології професійної освіти Академії педагогічних наук України – 10 років** // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2003. – № 6. – С. 9–22.
498. **Мистецтво навчальної і виховної дії** // Професійно-художня освіта України: Зб. наук. пр. / Редкол.: І. А. Зязюн (голова), В. О. Радкевич, Р. Т. Шмагало (заст. голови) та ін. – К.; Черкаси: Вид-во „Черкаський ІДНТЕІ”, 2003. – Вип. 2. – С. 3–15.
499. **Освітні парадигми в контексті філософських ідей** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. [щорічник] / За ред.: Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – К.; Ченстохова, 2003. – Вип. 5. – С. 213–229.
500. **Освітня парадигма – тип культурно-історичного мислення і творчої дії суб'єктів освіти** // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: Зб. наук. пр. / За ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 15–29. – Бібліогр.: 18 назв.
501. **Педагогічна майстерність і особистість учителя** // Світло. – 2003. – № 1. – С. 111–116. – Бібліогр.: 12 назв.
502. **Примарні парадокси свідомості й поведінки** // Трибуна. – 2003. – № 7/8. – С. 38–39.
503. **Профтехосвіта має розвиватися динамічніше, щоб ефективніше виконувати свої функції:** [Виступи учасників обговорення доп. Н. Г. Ничкало „Концептуальні засади та основні напрями розвитку професійно-технічної освіти в Україні”] // Освіта України. – 2003. – 16 груд. (№ 94). – С. 2–3: фотогр. – Виступ І. А. Зязюна. – С. 3.
504. **Психодіагностика педагогічної майстерності вчителя** // Вісник Дніпропетровського університету. – 2003. – № 12. – С. 52–55.
505. **Світоглядна парадигма освіти** // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Зб. наук. пр. / Укр. інженерно-педагогічна академія. – Х.: УГПА, 2003. – С. 24–31.
506. **Слово про лідера міжнародного макаренкознавства Гортца Хілліга** / І. Зязюн, В. Моргун // ПостМетодика. – 2003. – № 2. – С. 2–3.

507. **Технологізація освіти** // Наука і практика: Пед. альманах. – Тiraspol: Придністровський держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – 2003. – № 1. – С. 9–16.
508. **Удосконалення професійного розвитку особистості на основі технологізації освіти** // Известия междунар. славянской академии образования им. Я. А. Коменского. – Тiraspol, 2003. – № 1. – С. 10–16.
509. **Училище – це захист сиріт від вулиці: [Виступи у Комітеті Верхов. Ради України з питань науки і освіти] / В. Гурув, С. Дорогунцов І. Зязюн та ін. // Освіта України. – 2003. – 7 берез. (№ 18). – С. 7. – (На Дні Уряду буде визначено перспективи розвитку профтехосвіти).**
510. **Філософські засади освіти: освітні і виховні парадигми, освітні технології, діалектика педагогічної дії** // Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти: Монографія. - К., 2003.- С. 11-60.
511. **Це магічне поняття - майстерність** // Освіта. – 2003. – № 55. – С. 2.
512. **Шлях довжиною десять років** // Освіта України. – 2003. – 2 груд. (№ 90). – С. 1–4.
513. **Шлях довжиною у десять років: Передмова / І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, Г.М. Цибульська** // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: Зб. наук. пр. / За ред. І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало. – К.: НТУ „ХПІ”, 2003. – С. 3–14.
514. **Ред.: Вища освіта України: Теорет. та наук.-метод. часопис.** – К., 2003. – №1–4. – Член редкол.
515. **Ред.: Вісник Академії дистанційної освіти: Наук.-практ. журн. / Редкол.: В.І. Луговий (голов. ред.), В. Ю. Биков (заст. голов. ред.) та ін.** – К.: Міленіум, 2003. – № 1. – Член редкол. (напрямок філос.).
516. **Ред.: Гуманітарні науки: Наук.-практ. журн.** – К.: Пед. преса, 2003. – № 1–2. – Член редкол.
517. **Ред.: Директор школи, ліцею, гімназії: Науково-практ. журн.** – К., 2003. – №1-6. – Член ред. ради.
- 517 а. **Ред.: Орлов В. Ф. Професійне становлення майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія: Монографія / В. Ф. Орлов.** – К.: Наук. думка, 2003. – 262 с. – Заг. ред.
518. **Ред.: Педагог професійної школи: Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти та ін.** – К.: Наук. світ, 2003.– Вип. 4–5. – Голова редкол.

519. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 2003. – № 1-4. – Член редкол.
520. **Ред.: Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи:** Зб. наук. пр. / За ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Нічкало. – К., НТУ"ХПІ", 2003. – 679 с. – Голова редкол.
521. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К., Запоріжжя, 2003. – Вип. 26-29. – Член редкол.
522. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 2003. – № 1-4. – Член редкол.
523. **Ред.: Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій:** Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2003. – 238 с.
524. **Ред.: ПостМетодика:** Журн. Полтавського обл. ін-ту післядиплом. пед. освіти. – Полтава, 2003. – №1-4. – Член редкол.
525. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, АПН України, НТУ „ХПІ”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2003. – Вип. 1-2. – Співголова редкол.
526. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2003. – № 1-4. – Член редкол.
527. **Ред.: Професійно-художня освіта України:** Зб. наук. пр. Вип. 2 / Редкол.: І. Зязюн (голова), В. Радкевич, Р. Шмагало (заст. голови) та ін. – К.; Черкаси, 2003. – 316 с.
528. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2003. – № 1-12. – Член редкол.
529. **Ред.: Світлю:** Наук.-метод., освіт. часоп. – К., 2003. – № 1-4. – Член редкол.
530. **Ред.: Славянская педагогическая культура:** Науч.-теорет. журнал Междунар. славян. академии образования им. Я.А. Коменского. – Бендеры, 2003. – №2. – Член редкол.

531. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** Зб. наук. пр. Вип. 3 / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – К.; Вінниця, 2003. – 474 с. – Голова редкол.
532. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами.** Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: Щокв. наук.-практ. журнал НТУ „ХП”. – Харків, 2003. – № 1–4.
533. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2003. – № 1–4. – Член редкол.
534. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журнал [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2003.
Вип. 4. – 567 с.
Вип. 5. – 294 с.

2004

535. **Педагогічна майстерність:** Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос / За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с.
Рец.: Голобородько Л. Ю. Світоглядні інтенції педагогіки добра (роздуми над етапною працею І. А. Зязюна / Л. Ю. Голобородько // Таврійський вісник освіти. – 2005. – № 2. – С. 26–30.
536. **Андрагогіка: особистісний і професійний онтогенез** // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: Зб. наук. пр. / Мін-во освіти і науки України, АПН України. НТУ „ХП”; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Харків, 2004. – Вип. 3 (7). – С. 36–45. – Бібліогр.: 16 назв.
537. **Вузівська підготовка педагога до професійного навчання учнів старших класів** // Сучасні інформаційні та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. / Редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – К.; Вінниця: ДОВ Вінниця. – 2004. – Вип. 4. – С. 3–11.
538. **Людські якості є основоположними** // Проф.-техн. освіта. – 2004. – № 1. – С. 15–16: фотогр.
539. **Нові технології підготовки педагога в Україні** // Psychologiczne i pedagogiczne podstawy kształcenia specjalistów w warunkach integracji

europiejskiej: Materiały z konferencji naukowej, która odbyła się w Kielcach w dniach 21–22 października 2003 r. – Kielce, 2004. – T. 1. – S. 21–35.

540. **Онтологія педагогічної творчості** // Известия Международной славянской академии образования им. Я.-А. Коменского. – 2004. – № 2. – С. 60-68.
541. **Сердечно вітаєм колегу!:** [Проф. Хенрику Беднарському – 70] / І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало // Освіта України. – 2004. – 21 трав. (№ 39). – С. 8-9.
542. **Феномен Федора Моргуна:** [Роздуми над книгою Федора Моргуна “Куди йдеш, Україно? Національна ідея, рідна мова і українка] // Сільські вісті. – 2004. – 4 листоп. (№130). – С. 5.
543. **Філософія педагогічного світогляду** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр., укр.-пол. [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – К.; Ченстохова, 2004. – Вип. 6. – С. 209–222.
544. **Філософія професійного розвитку людини** // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: Зб. наук. пр. / За ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. – Харків, 2004. – Вип. 5 (9). – С. 51–65.
545. **Філософія практико-зорієнтованої методології педагогічної дії** // Педагогіка вищої та середньої школи: Зб. наук. пр. – Кривий Ріг, 2004. – С. 3–12.
546. **Михайло Фоменко: мені довелося працювати на всіх посадах в освіті – від учителя до міністра:** [До 70-ліття від дня народження М. Фоменка: добірка матеріалів] // Освіта України. – 2004. – 12 берез. (№19). – С. 4–5.
547. **Шлях довжиною в 10 років:** [Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН України – 10 років] // Проф.-техн. освіта. – 2004. – № 1. – С. 32–39: фотогр.
548. **Уклад.: Педагогічна майстерність:** Тексти. Модуль II, ч. 1 / І. А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Н.М. Дмитренко та ін.; За заг. ред. І.А. Зязюна. – Полтава: ППУ, 2004. – 240 с.
549. **Уклад.: Педагогічна майстерність:** Тексти. Модуль II, ч. 2 / Укладачі: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Н.М. Тарасевич та ін.; За заг. ред. І.А. Зязюна. – Полтава: ППУ, 2004. – 184 с.

550. **Ред.: Вісник Академії дистанційної освіти:** Наук.-практ. журн. / Нац. акад. держ. управління при Президентові України та ін. – К.: Міленіум, 2004. – №1. – Член редкол. (напряв філос.).
551. **Ред.: Вища освіта України:** Теорет. та наук.-метод. часопис. – К., 2004. – №1–4. – Член редкол.
552. **Ред.: Гуманітарні науки:** Наук.-практ. журн. – К.: Пед. преса, 2004. – № 1–2. – Член редкол.
553. **Ред.: Директор школи, ліцею, гімназії:** Науково-практ. журн. – К., 2004. – №1-6. – Член ред. ради.
554. **Ред.: Неперервна професійна освіта: теорія і практика:** Наук.-метод. журн. – К., 2004. – № 1–4. – Член редкол.
555. **Ред.: Педагог професійної школи:** Зб. наук. пр. Вип. 6 / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Київ. проф.-пед. коледж ім. А.М.Макаренка. – К.: Наук. світ, 2004. – 275 с. – Член редкол.
556. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 2004. – № 1-4. – Член редкол.
557. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К.; Запоріжжя, 2004. – Вип. 30-34. – Член редкол.
558. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 2004. – № 1–4. – Член редкол.
559. **Ред.: Педагогічна майстерність:** Тексти. Модуль II, ч. 1. – Див. № 547. – Заг. ред.
560. **Ред.: Педагогічна майстерність:** Тексти. Модуль II, ч. 2. – Див. № 548. – Заг. ред.
561. **Ред.: Педагогічний процес: теорія і практика:** Зб. наук. пр. Вип. I / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Благод. фонд ім. А. Макаренка. – К.: П/п „Екмо”, 2004. – 225 с. – Член редкол.
562. **Ред.: ПостМетодика:** Журн. Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 2004. – №1–4. – Член редкол.
563. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, АПН України, НТУ „ХПІ”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології

проф. освіти; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2004. – Вип. 3–6. – Співголова редкол.

564. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2004. – № 1-4. – Член редкол.
565. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2004. – № 1-12. – Член редкол.
566. **Ред.: Світло:** Наук.-метод., освітн. часоп. – К., 2004. – № 1–4. – Член редкол.
567. **Ред.: Славянская педагогическая культура:** Науч.-теорет. журнал Междунар. славян. академии образования им. Я. А. Коменского. – Бендеры, 2004. – №3. – Член редкол.
568. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – К.; Вінниця, 2004. – Вип. 4–6. – Голова редкол.
569. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами.** Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: щоквартальний наук.-практ. журнал НТУ „ХПІ”. – Харків, 2004. – №1–4.
570. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2004. – №1-4. – Член редкол.
571. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журн., укр.-пол. [щорічник]. [Вип.] 6. – Ченстохова: WSP; К., 2004. – 355 с.

2005

572. **Mistrzostwo pedagogiczne /** I. A. Zjaziun, L. W. Kramuszczenko, I. A. Kriwonos [etc.]; Pod redakcją I. A. Zjaziuna; Tłum. L. Zjaziun, F. Szlosek. – Warszawa; Radom, 2005. – 252 s.
- Rez.: Janicka-Panek T.* Rezensja: I. A. Zjaziun (red.), *Mistrzostwo pedagogiczne*. Tłum. L. Zjaziun, F. Szlosek, Warszawa–Radom 2005, ss. 252. / Tereza Janicka-Panek // *Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:* Пол.-укр. журн., укр.-пол. [щоріч.]. – Ченстохова: WSP; К., 2006. – [Вип.] 8. – С. 331–334.
- Rez.: Janicka-Panek T.* *Mistrzostwo pedagogiczne*. Zjaziun I.A.(red.) Tłum L. Zjaziun, F. Szlosek. – ITEE, Warszawa – Radom, 2005, s. 252 // *Oświatowiec*. – 2006. – № 1. – S. 131–134.

Рец.: Яницька-Панек Т. Книжка українських учених-освітян – польською мовою / Тереза Яницька-Панек // Рідна школа. – 2007. – Січень (№ 1). – С. 79.

Рец.: Левовицький Т. Професія вчителя: вічні цінності / Тадеуш Левовицький // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2006. – № 6. – С. 217–219.

573. **Болонський процес у Європі і Україні** // Трибуна. – 2005. – № 1/2. – С. 14–16.
574. **Виховують не еліту, виховують людське в людині** // Демократична Україна. – 2005. – 8 верес. (№145). – С. 8: фотогр.
575. **Гуманізм освіти XXI століття: філософський і психологічний аспекти** // Науковий вісник ун-ту «Львівський Ставропігійон». Сер. Психолого-педагогічна. – Львів: Вид-во Ун-ту „Львівський Ставропігійон”, 2005. – Вип. 1. – С. 3–18. – Бібліогр.: 5 назв.
576. **Духовні чинники елітарної особистості** // Розвиток особистості в полікультурному освітньому просторі: Зб. матеріалів Міжнар. конгресу „IV Слов'янські педагогічні читання”, 30 черв. – 1 лип. 2005 р. – Черкаси: Вид-во ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2005. – С. 15–19.
577. **Естетична регуляція ціннісної свідомості: [Формування естетич. культури майбут. вчителя]** // Вища освіта України. – 2005. – № 3. – С. 3–12. – Бібліогр.: 8 назв.
578. **Естетична регуляція ціннісної свідомості** // Професійно-художня освіта України: Зб. наук. пр. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова), В.О. Радкевич (заст. голови), Р.Т. Шмагало та ін. – К.; Черкаси, 2005. – Вип. 3. – С. 3–15.
579. **Естетичні засади розвитку особистості** // Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми, теорія і практика підготовки вчителя-вихователя, викладача: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – С. 8–17.
580. **Коли починати виховувати особистість: [Питання виховання гідності особистості: Бесіда з акад. Іваном Зязюном / Вела Т. Мостова]** // Освіта України. – 2005. – 5 лип. (№ 50). – С. 8.
581. **Методологічні регулятори педагогічного дослідження** // Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: Зб. матеріалів наук.-методич. семінару. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – С.11–13.

582. **Освітній простір культури в педагогічній теорії** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Зб. наук. пр.: Пол.-укр., укр.-пол. [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2005. – Вип. 7. – С. 35–46.
583. **Особистісно орієнтована освіта в комп'ютерному довкіллі** // Неперервна проф. освіта: теорія і практика. – 2005. – Вип. 1. – С. 11–20.
584. **Особливості навчальної діяльності в комп'ютерному середовищі** // Дидактика професійної школи: Зб. наук. пр. / Редкол.: С.У. Гончаренко, В.О. Радкевич, І.Б. Каньковський. – Хмельницький, 2005. – С. 6-12.
585. **Педагогическая техника учителя** // Школьные технологии. – 2005. – № 6. – С. 154–164.
586. **Почуття – рушій прогресу: Майстер-клас для вчителів від відомого педагога Івана Зязюна: [Інтерв'ю з доктором філософ. наук, дир. Ін-ту педагогіки і психології проф.освіти АПН України І.А. Зязюном про його бачення впливу Болонського процесу на сучас. укр. освіту / Провела Л. Рябокони]** // День. – 2005. – 1 жовт. (№ 179). – С. 6.
587. **[Про подолання кризи духовності системою освіти]: Доповідь на заг. зборах АПН України, 6–7 грудня 2004 року** // Професійно-технічна освіта 2005. – № 1. – С. 57.
588. **Совершенствование профессионального развития личности на основе технологического образования** / Перевел с укр. А. А. Остапенко // Образоват. технологии. – 2005. – №4. – С. 36–64.
589. **Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти** // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2005. – № 25. – С. 13–16.
590. **Філософія поступу і прогнозу освітньої системи** // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Глухів. держ. пед. ун-т. – К.; Глухів, 2005. – С. 10–18. – Бібліогр.: 4 назви.
591. **Філософія творчості Тадеуша Новацького** // Тадеуш Вацлав Новацький. Доктор Honoris Causa Нац. пед. ун-ту імені Н.П. Драгоманова / За ред. В.П. Анрущенко, Н.Г. Ничкало. – К., 2005. – С. 30–32.
592. **Якісні параметри підготовки вчителя в контексті гуманітаризації освіти** // Вісник Черк. ун-ту. Сер. Пед. науки. – Черкаси, 2005. – Вип. 74. – С. 70–81.

593. **Ред.: Бібліографічний покажчик наукових праць (1993-2003 рр.):** Наукове видання / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; За ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало; Укладач: Л. Н. Штома. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005.
594. **Ред.: Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис.** – К., 2005. – №1–4. – Член редкол.
595. **Ред.: Вісник Академії дистанційної освіти: Наук.-практ. журн. / Нац. акад. держ. управління при Президентові України та ін.** – К.: Міленіум, 2005. – № 1. – Член редкол. (напрям філос.).
596. **Ред.: Директор школи, ліцею, гімназій: Наук.-практ. журн.** – К., 2005. – №1–6. – Член ред. ради.
597. **Ред.: Гуманітарні науки: Наук.-практ. журн.** – К.: Пед. преса, 2005. – № 1–2. – Член редкол.
598. **Ред.: Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми, теорія і практика підготовки вчителя-вихователя, викладача:** Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – Член редкол.
599. **Ред.: Науковий вісник університету «Львівський Ставропігійон».** Сер. Психолого-педагогічна. Вип. 1. – Львів: Вид-во Ун-ту „Львівський Ставропігійон”, 2005. – Голов. ред.
600. **Ред.: Освіта регіону: Наук. журн. Відкритого міжнар. ун-ту розвитку людини „Україна”.** – Кременчуг, 2005. – № 1. – Член редакц. ради.
601. **Ред.: Педагогіка і психологія: Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України.** – К., 2005. – № 1-4. – Член редкол.
602. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи: 36. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін.** – К., Запоріжжя, 2005. – Вип. 35–38. – Член редкол.
603. **Ред.: Педагогіка толерантності: Громад. психол.-пед. журн.** – К., 2005. – № 1–4. – Член редкол.
604. **Ред.: ПостМетодика: Журнал Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти.** – Полтава, 2005. – №1–4. – Член редкол.
605. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: 36. наук. пр. / М-во освіти і науки України, АПН України, НТУ „ХПІ”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології**

проф. освіти; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2005. – Вип. 7–8. – Співголова редкол.

606. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2005. – № 1–4. – Член редкол.
607. **Ред.: Професійно-художня освіта України:** Зб. наук. пр. Вип. 3 / Редкол.: І.Зязюн (голова), В.Радкевич, Р.Шмагало (заст. голови) та ін. – К.; Черкаси, 2005. – 184 с.
608. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2005. – № 1–12. – Член редкол.
609. **Ред.: Славянская педагогическая культура:** Науч.-теорет. журнал Междунар. славян. акад. образования им. Я.А. Коменского. – Бендеры, 2005. – № 4. – Член редкол.
610. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – К.; Вінниця, 2005. – Вип. 7–8. – Голова редкол.
611. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами.** Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: щоквартальний наук.-практ. журнал НТУ „ХП”. – Харків, 2005. – №1 – 4.
612. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2005. – №1–4. – Член редкол.
613. **Ред.: Mistrzostwo pedagogiczne.** – Warszawa; Radom, 2005. – 252 s. – Див. № 571.
614. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журнал [щорічник]. Вип. 7 / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2005. – 312 с.

2006

615. **Педагогічна майстерність:** Хрестоматія: Навч. посіб. / Авт.-упоряд.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Т. Г. Дмитренко; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.

616. **Виховання як виявлення і розвиток творчих здібностей особистості** // Известия Международной Славянской академии образования им. Я. А. Коменского. – Тирасполь, 2006. – №4. – С. 118-126.
617. **Вони із мене кепкували. 25 років першій кафедрі педагогічної майстерності** // Директор шк., ліцею, гімназії. – К., 2006. – С.51-58.
618. **Дидактика, яку чекали** // Освіта. – 2006. – 18–25 січня (№4). – С. 9. – Рец. на кн.: Бондар В. І. Дидактика: Підруч. для студ. вищих пед. навч. закл. / Володимир Іванович Бондар. – К. : Либідь, 2005. – 264 с.
619. **Естетичні засади педагогічної майстерності: [Становлення естет. культури майбут. вчителя]** // Проф.-техн. освіта. – 2006. – № 3. – С.6–11. – Бібліогр.: 11 назв.
620. **Естетичні засади розвитку особистості** // Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюн, О. П. Рудницька та ін. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – С. 14–36.
621. **Естетичні регулятиви педагогічної майстерності** // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. / Редкол. І.А. Зязюн, (голова) та ін.- К.; Вінниця, 2006. – Вип. 9. – С. 7–14.
622. **Миський голова – педагог: [Про Павла Помарана, засл. рацівника освіти України, мера м. Ромни. Сум. обл.]** / І. Зязюн, Н. Ничкало, В. Радкевич // Освіта України. – 2006. – 6 черв. (№41/42). – С. 11.
623. **Наукове осмислення освітнього простору культури в педагогічній теорії [Основні функції інформол. культури]** // Імідж сучасного педагога. – 2006. – № 5/6. – С. 12–16. – Бібліогр.: с. 16.
624. **Онтологія педагогического творчества** // Педагогическая техника: секреты пед. мастерства. – 2006. – № 1. – С. 41–45.
625. **Освітній простір культури в умовах сучасних інформаційних технологій** // Рідна шк. – 2006. – № 5. – С. 3–6. – Бібліогр.: 14 назв.
626. **Особливості педагогічної дії в комп'ютерному середовищі** // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: Зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України, Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 13–21.
627. **Педагогічна майстерність як технологія педагогічної дії** // II Міжнар. драгоманівські читання: Матеріали до 165-річчя з дня народження

Михайла Драгоманова / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006. – Вип. 5. – С. 90–97.

628. [Про мультимедійні технології у навчальному процесі]: [Виступ на наук.-практ. конф. „Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи”] // Освіта України. – 2006. – 3 листоп. (№ 82). – С. 5: фотогр. – (Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті / М. Корюненко).
629. Процеси модернізації сучасної педагогічної освіти в Україні // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. журнал [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2006. – Вип. 8. – С. 105–115.
630. Совершенствование профессионального развития личности на основе технологизации образования // Школьные технологии. – 2006. – № 1. – С. 41–45.
631. [У комп'ютерному середовищі вимагається використання інших методів, ніж у традиційній освіті] // Освіта. – 2006. – 13–20 груд. (№ 49/50). – С. 4: [фотогр. з академіком Ф. Шльосеком].
632. Уклад.: Педагогічна майстерність. Тексти. Модуль III / Уклад.: І. А. Зязюн, Т. Г. Дмитренко, Н. М. Тарасевич та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – Полтава: ППУ, 2006. – 232 с.
633. Ред.: Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. – К., 2006. – №1- 4. – Член редкол.
634. Ред.: Вісник Академії дистанційної освіти: Наук.-практ. журн. / Нац. акад. держ. управління при Президентові України та ін. – К.: Міленіум, 2006. – №1. – Член редкол. (напрям філос.).
635. Ред.: Гуманітарні науки: Наук.-практ. журн. – К.: Пед. преса, 2006. – № 1–2. – Член редкол.
636. Ред.: Директор школи, ліцею, гімназії: Науково-практ. журн. – К., 2006. – №1-6. – Член ред. ради.
637. Ред.: Другий український педагогічний конгрес: 36. матеріалів конгресу. – Львів: ТзОВ Камула, 2006. – 601 с. – Член редкол.
638. Ред.: Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: 36. наук. пр. Вип. 1 / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України, Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності. – Львів, 2006. – 633 с. – Член редкол.

639. **Ред.: Освіта регіону:** Наук. журн. Відкритого міжнар. ун-ту розвитку людини „Україна”. – Кременчуг, 2006. – № 1–2. – Член редакц. ради.
640. **Ред.: Педагог професійної школи:** Зб. наук. пр. Вип. 7 / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Київ. проф.-пед. коледж ім. А.М. Макаренка. – К.: Наук. світ, 2006. – 380 с. – Член редкол.
641. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН України. – К., 2006. – № 1–4. – Член редкол.
642. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і перспективи:** Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – К.; Запоріжжя, 2006. – Вип. 39–41. – Член редкол.
643. **Ред.: Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. журн. – К., 2006. – № 1–4. – Член редкол.
644. **Ред.: Педагогічна майстерність:** Тексти. Модуль III. – Заг. ред. – Див. № 631.
645. **Ред.: ПостМетодика:** Журн. Полтавського обл. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 2006. – № 1–4. – Член редкол.
646. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, АПН України, НТУ „ХПР”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2006. – Вип. 9–11. – Співголова редкол.
647. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2006. – №1–4. – Член редкол.
648. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2006. – №1–12. – Член редкол.
649. **Ред.: Славянская педагогическая культура:** Науч.-теорет. журнал Междунар. славян. акад. образования им. Я. А. Коменского. – Бендеры, 2006. – № 5. – Член редкол.
650. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – К.; Вінниця, 2006. – Вип. 9–12. – Голова редкол.

651. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами. Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: Щокв. наук.-практ. журнал НТУ „ХП”.** – Харків, 2006. – № 1–4.
652. **Ред.: Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: 36. матеріалів наук.-методол. семінару.** – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 111 с. – Член редкол.
653. **Ред.: Шлях освіти: Наук.-метод. журн.** – К., 2006. – №1–4. – Член редкол.
654. **Ред.: Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. журнал [щорічник]. Вип. 8 / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало.** – Ченстохова; К., 2006. – 334 с.

2007

655. **Вибір за покликанням // Станіслав Качор. Доктор Honoris Causa Академії педагогічних наук України / За ред. Н.Г. Ничкало, І.А. Зязюна.** – К., 2007. – С. 22–26.
656. **Відданість науці і шкільництву // Зигмунд Вятровський. Доктор Honoris Causa Академії педагогічних наук України / За ред. Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюна.** – К., 2007. – С. 29–32.
657. **Естетичні засади розвитку особистості // Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: 36. матеріалів наук.-методол. семінару.** – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – С. 11–12.
658. **„О. А. Захаренко і сучасна школа”:** Круглий стіл АПН України [до 70-річчя укр. педагога О. А. Захаренка]: [Із виступів І. Зязюна, О. Фесенко, І. Рибалка, О. Сухомлинської, С. Захаренка, Н. Бібік, Я. Берестового, В. Кучугури, І. Жерносенко. Ведуча круглого столу О. Савченко] // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2007. – № 1/2. – С. 144–151.
659. **Ідеї давньогрецьких філософів про свободу особистості в педагогічній практиці освітніх систем // Розвиток елінізму в Україні у XVIII – ХХІ ст.: 36. матеріалів наук.-практ. конф. 21–23 травня 2007 року / За ред. К. Балабанова.** – Маріуполь, 2007. – С. 224–233.
660. **Інтегративна функція культури в інформаційному суспільстві // Професійно-художня освіта України: 36. наук. пр. / Редкол.: І.А.Зязюн (голова), В.О.Радкевич, Н.М. Чепурна (заст. голови) та ін.** – К., Черкаси, 2007. – Вип. 4. – С.5-14.

661. **Мистецтво бути вчителем:** [Про пед. майстерність за прикладом досвіду О.А. Захаренка] // Освіта України. – 2007. – 11 трав. (№ 36). – С. 6: фотогр.
662. **Особистісно-авторське відтворення вчителем досвіду педагогічної майстерності і його діагностика** // Професійно-технічна освіта. – 2007. – № 1. – С. 9–11; № 2. – С. 14–15: фотогр.
663. **Педагогіка – це виховання людини і учіння – раціональний досвід, важлива складова її переконань і світогляду** // Освіта. – 2007. – 18-25 квітня. (№19). – С. 2-3: фотогр.
664. **Слово про психолога** // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2007. – Вип. 1/2. – С.7-10.
665. **Становлення і розвиток освіти в Україні** // Рідна школа. – 2007. – № 2. – С. 18. – Рец. на кн.: Курило В.М., Шепотько В.П. Освіта України і науково-технічний та соціальний прогрес: історія, досвід, уроки. – К.: Вид. підприємство «Деміур», 2006. – 431 с.
666. **Структурні компоненти свободи особистості в умовах динаміки її освіченості та вихованості** // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: Зб. наук. пр. / За ред. Н.Г. Ничкало. – Харків, 2007. – С. 14-24.
667. **Філософія педагогічного моніторингу** // Педагогічна і психологічна науки в Україні: [Зб. наук. ст. до 15-річчя АПН України. – К.: Пед. думка, 2007. – Т. 4: Педагогіка і психологія вищої школи. – С. 153–167. – Бібліогр.: 14 назв.
668. **Філософія педагогічної наукової методології** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. журнал [щорічник] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільщ, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2007. – Вип. 9. – С. 59–69.
669. **Філософія „школи свободи”: розвиток та саморозвиток творчих засад особистості** // Рідна шк. – 2007. – Травень (№ 5). – С. 25–29.
670. **Філософія „школи свободи”: розвиток та саморозвиток творчих засад особистості: Виступ на Восьмій Міжнар. конф. „Освіта і доля нації”** // Педагогічна газета. – 2007. – Серпень (№ 8). – С. 4: фотогр.
671. **Філософські обриси сучасної дидактики** // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. 24-26 жовтня 2007 р. / АПН України, Хмельницький нац. ун-т, Ін-т

- пед. освіти і освіти дорослих. – Хмельницький, 2007. – С. 6–14. –
Бібліогр.: 14 назв.
672. **Чи здатен форум допомогти школі?:** [Інтерв'ю академіка Івана Зязюна,
директора Ін-ту пед освіти і освіти дорослих АПН України журналу
«Директор школи, ліцею, гімназії»] // Директор шк., ліцею, гімназії. –
2007. – №3. – С. 14–17: фотогр.
- 672 а. **Чого школи не мають та що може допомогти директоріві:** [Актуал.
ідеї й пропозиції щодо реорганізації шкіл. справи] // Директор шк., ліцею,
гімназії. – 2007. – № 6. – С. 106: фотогр. – (Проект „Творчий майданчик”).
673. **Школа свободи** // Освіта. – 2007. – 26 верес. – 3 жовт. (№ 40). – С. 8–9:
фотогр.
674. **Як сформувати європейця – мають сказати науковці Інституту
проблем виховання АПН України:** [Тези виступів І. Прокопенка,
І. Зязюна, С. Максименка, Н. Бібік, В. Кременя на квт. засід. Президії
АПН України про здобутки і напрямки розв. наук. діяльності Ін-ту пробл.
виховання] / Матеріали підгот. Л. Ткаченко // Освіта. – 2007. – 18–25 квт.
(№ 19). – С. 2–3: фотогр.
675. **Ред.: Вища освіта України:** Теорет. та наук.-метод. часопис. – К., 2007. –
№1–4. – Член редкол.
676. **Ред.: Вісник Академії дистанційної освіти:** Наук.-практ. журн. / Нац.
акад. держ. управління при Президентові України та ін. – К.: Міленіум,
2007. – № 1. – Член редкол. (напряв філос.).
677. **Ред.: Гуманітарні науки:** Наук.-практ. журн. – К.: Пед. преса, 2007. –
№ 1–2. – Член редкол.
678. **Ред.: Освіта регіону:** Наук. журн. Відкритого міжнар. ун-ту розвитку
людини „Україна”. – Кременчуг, 2007. – №1–2. – Член редакц. ради.
679. **Ред.: Педагог професійної школи:** 36. наук. пр. Вип. 8 / АПН України.
Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Київ. проф.-пед. коледж
ім. А.М. Макаренка. – К.: Наук. світ, 2007. – 291 с. – Член редкол.
680. **Ред.: Педагогіка і психологія:** Наук.-теорет. та інформ. журн. АПН
України. – К., 2007. – № 1- 4. – Член редкол.
681. **Ред.: Педагогіка і психологія формування творчої особистості:
проблеми і перспективи:** 36. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Сущенко (відп.
ред.) та ін. – К.; Запоріжжя, 2007. – Вип. 42–45. – Член редкол.

682. **Ред.: ПостМетодика:** Журн. Полтавського облас. ін-ту післядипломної педагогічної освіти. – Полтава, 2007. – №1- 4. – Член редкол.
683. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, АПН України, НТУ „ХПІ”, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х., 2007. – Вип. 12–15. – Співголова редкол.
684. **Ред.: Професійно-технічна освіта:** Наук.-метод. журн. – К., 2007. – №1–4. – Член редкол.
685. **Ред.: Професійно-художня освіта України:** Зб. наук. пр. Вип. 4 / Редкол.: І. Зязюн (голова), В. Радкевич, Р. Шмагало (заст. голови) та ін. – К.; Черкаси, 2007. – 257 с.
686. **Ред.: Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. – К., 2007. – №1–12. – Член редкол.
687. **Ред.: Розвиток еллінізму в Україні у XVIII – XXI ст.:** Зб. матеріалів наук.-практ. конф., 21–23 травня 2007 року / За ред. К. Балабанова. – Маріуполь, 2007. – 554 с. – Член редкол.
688. **Ред.: Славянская педагогическая культура:** Науч.-теорет. журнал МСАО им. Я.А. Коменского. – Бендеры, 2007. – № 6. – Член редкол.
689. **Ред.: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:** Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – К.; Вінниця, 2007. – Вип. 13–15. – Голова редкол.
690. **Ред.: Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти:** Зб. матеріалів наук.-методол. семінару. – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – 132 с. – Член редкол.
691. **Ред.: Теорія і практика управління соціальними системами.** Філософія. Психологія. Педагогіка. Соціологія: щоквартальний наук.-практ. журнал НТУ „ХПІ”. – Харків, 2007. – № 1–4.
692. **Ред.: Шлях освіти:** Наук.-метод. журн. – К., 2007. – №1- 4. – Член редкол.
693. **Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта: педагогіка і психологія:** Пол.-укр. журнал [щорічник]. Вип. 9 / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 2007. – 403 с.

2008

694. **Педагогічна майстерність:** Підруч. для студ. вищих пед. навч. закл.: У 2 кн. – К.: Акад. пед. майстерності, 2008.
КН. 1: Теорія і практика педагогічної майстерності. – 440 с.
КН. 2: Хрестоматія. – 606 с.
695. **Філософія педагогічної дії:** Монографія. – К.; Черкаси: Вид-во Черкас. ун-ту, 2008. – 612 с.
696. **Розвиток суб'єктів учіння в координатах „філософії освіти”**
// Ставропігівські філософські студії: *Ultima ratio* / Ун-т „Львів. Ставропігійон”, Ін-т мистецтв нац. пед. ун-ту ім. М. Драгоманова. – Львів, 2008. – Вип. 1. – С. 104–119.
697. **Ред.: Ставропігівські філософські студії: *Ultima ratio*.** Вип. 1 / Ун-т „Львів. Ставропігійон”, Ін-т мистецтв нац. пед. ун-ту ім. М. Драгоманова. – Львів, 2008. – 217 с. – Голов. ред.

Доктори наук

698. **Букач М. М.** Формування педагогічної культури вчителя музики у процесі професійної підготовки: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Букач Микола Миколайович; Київ. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 1999. – 390 с.
699. **Васянович Г. П.** Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект): Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Васянович Григорій Петрович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1997. – 377 с.
700. **Карпенчук С. Г.** Педагогічна технологія А.С. Макаренка в контексті сучасної педагогіки: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Карпенчук Світлана Григорівна; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2003. – 556 с.
701. **Кошманова Т. С.** Розвиток педагогічної освіти у США (1960–2000 рр.): Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Кошманова Тетяна Сергіївна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2002. – 577 с.
702. **Кузьмінський А. І.** Теоретико-методологічні засади післядипломної освіти в Україні: Дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Кузьмінський Анатолій Іванович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2003. – 481 с.
703. **Нешадим М. І.** Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика: Автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Нешадим Микола Іванович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2004. – 56 с.
704. **Лещенко М. П.** Технології підготовки вчителів до естетичного виховання за рубежом: (Інститут педагогіки і психології проф. освіти АПН України а матеріалах Великобританії, Канади, США): Дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Лещенко Марія Петрівна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1997. – 382 с.
705. **Лігоцький А. О.** Система різнорівневої підготовки фахівців в Україні: (Теорет.-методол. аспект): Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Лігоцький Анатолій Олексійович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1998. – 484 с.
706. **Меднікова Г. С.** Ціннісно-адаптаційний потенціал мистецтва постмодерну в аспекті неокласичної естетики: Дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.08 / Меднікова Галина Сергіївна; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 404 с.

707. **Мещанинов О.П.** Сучасні моделі університетської освіти в Україні: теорія і методика: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Мещанинов Олександр Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 665 с.
708. **Орлов В.Ф.** Теоретичні та методичні засади професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Орлов Валерій Федорович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2004. – 542 с.
709. **Смирнова Т.А.** Теоретичні та методичні засади диригентсько-хорової освіти у вищих навчальних закладах: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Смирнова Тетяна Анатоліївна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2003. – 502 с.
710. **Солдатенко М.М.** Теоретико-методологічні основи розвитку самостійної пізнавальної діяльності майбутнього вчителя: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Солдатенко Микола Павлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2007. – 427 с.

Кандидати наук

711. **Баранова Н.М.** Естетичні засади національно-культурних традицій: Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.08 / Баранова Наталія Миколаївна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 19 с.
712. **Більченко Є. В.** Педагогічні погляди Климента Смоляти в контексті діалогу культур: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Більченко Євгенія Віталіївна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006. – 228 с.
713. **Внукова О. М.** Розвиток політичної культури майбутніх педагогів професійно-технічних навчальних закладів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ольга Миколаївна Внукова; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2004. – 249 с.
714. **Гіптерс З. В.** Художня творча діяльність студентів вищих закладів освіти України (1960–1995 рр.): Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Гіптерс Зінаїда Василівна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1998. – 190 с.
715. **Жебровський Б.М.** Формування професійної готовності директора школи до управління якістю освіти: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Жебровський Борис Михайлович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2002. – 201 с.
716. **Зайцева І. Є.** Розвиток естетичної культури майбутніх учителів засобами театрального мистецтва: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04

/Зайцева Ірина Євгенівна; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. – К., 2001. – 217 с.

717. **Лещенко А.В.** Проблеми виховання і освіти у творчій спадщині В.І.Вернадського: Дис. ... канд.пед.наук / Лещенко Анатолій Васильович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2000. – 209 с.
718. **Отич О.М.** Підготовка вчителя початкових класів до виховної роботи в школі: (На матеріалі пісенного фольклору): Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Отич Олена Миколаївна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1997. – 256 с.
719. **Пабат В.В.** Формування естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами народної казки: Дис. ... канд. пед. наук / Пабат Вікторія Вікторівна; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 1997. – 216 с. – Бібліогр.: с. 185–202.
720. **Полищук А.М.** Партийность как научный принцип марксистско-ленинской философии: Дис. ... канд. философ. наук: 09.00.08 / Полищук Анатолій Михайлович; Львов. гос. ун-т им. И. Я.Франко. – Л., 1978. – 200 с.
721. **Рубан Л. О.** Професійна етика в процесі творчої самореалізації митця: Дис. ... канд. філос. наук: 09.00.08 / Рубан Людмила Олександрівна; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1997. – 179 с.
722. **Сегеда Н. А.** Підготовка майбутнього вчителя музики до професійної самореалізації: Автореф. дис. ... канд. пед. наук:13.00.04 / Сегеда Наталя Анатоліївна; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2002. – 20 с.
723. **Скорик Т.В.** Формування естетичного досвіду студентів засобами музики: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Скорик Тамара Володимирівна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1998. – 164 с.
724. **Черниш А. П.** Управління навчально-виховним процесом у гімназії: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Черниш Анатолій Петрович; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1996. – 240 с.
725. **Чернова О.С.** Формирование у младших школьников эстетического восприятия искусства: Автореф. дис. ... канд. пед. наук / Чернова Ольга Сергеевна; Харьк. гос. пед. ин-т им. Г. С. Сковороды. – Х., 1990. – 22 с.
726. **Швидка С.О.** Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя засобами театрального мистецтва: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Швидка Світлана Олександрівна; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 1996. – 177 с.

727. **Шевнюк О. Л.** Формування художньо-естетичного досвіду майбутнього вчителя: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Шевнюк Олена Леонідівна; Держ. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 1995. – 202 с.
728. **Юрас И. И.** Эстетический фактор в формировании коммунистического мировоззрения старшеклассников: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Юрас Ирина Ивановна; НИИ педагогики УССР. – К., 1987. – 174 с.

Філософсько-педагогічні роздуми академіка

Визначаючи технологізацію освіти об'єктивним процесом, що постійно розвивається і вектор якого визначається в основному науково-технічним прогресом та технологією суспільства, спробуємо з'ясувати його специфіку і визначити бодай найближчу перспективу. Якщо визначити технологію способом системної організації освітньої діяльності в різних сферах знання, культури, навколишнього світу, мислення, що зумовлюються рефлексією, стандартизацією, використанням спеціалізованого інструментарію, то об'єднати їх (на одному рівні організації) неможливо у зв'язку з якісним розмежуванням технологічних задач і принципової різниці у підходах до їх вирішення.

[421, с.17]

Вищою метою духовної педагогіки (педагогіки духовності) слід вважати сприяння максимально ефективному духовному розвитку особистості. Це, в свою чергу, формуватиме духовну культуру суспільства, яка має об'єктивний вияв через форми суспільної свідомості: науку, мистецтво, мораль, релігію.

[279, с.136]

Відомо, що гуманістичний підхід не зводиться до якихось конкретних технологій чи методів навчання – це цілісна орієнтація, в основі якої – перебудова особистісних установок педагога. Підкреслюється, що якщо перша парадигма освіти ґрунтується на універсальності навчальних програм, фронтальному спілкуванні, стандартних оцінках знань, умінь, навичок, примусовості, трансляційній формі передачі інформації вчителем і пасивності учнів, то гуманістичний підхід в освіті апелює до індивідуалізації і диференціації навчання, що передбачає використання нормативів і відповідно програм розвитку, до радості учня, до процесу творчості. Найважливіше в даному підході - формування в учнів не лише нормативних знань, але передусім механізмів самонавчання і самовиховання з врахуванням максимального включення індивідуальних здібностей кожного учня.

[279, с.54]

Вчитель, його майстерність, його талант – невичерпне джерело багатства народу, який прагне до інтелектуальної, етико-естетичної культури в часи усіляких потреб і негараздів.

[279, с.4]

Для оволодіння педагогічною майстерністю необхідна систематична підготовка до кожного навчального заняття; постійна робота з новинками педагогічної і психологічної літератури, вилучення з них нового для практичної перевірки і використання; вивчення досвіду колег і запозичення всього кращого, корисного, дійсно необхідного; вироблення індивідуальних прийомів (постановка голосу, техніка мовлення, граматична правильність, дикція,

інтонація, сила звуку і т.п.); саморегуляція фізичного і психічного станів. Успіх педагогічної діяльності визначається передусім рівнем професійної підготовленості викладача. З нагромадженням досвіду формуються оптимальні прийоми праці, приходить майстерність, яка дозволяє швидко адаптуватися до будь якої учнівської аудиторії, виникає легкість в роботі.

[413, с. 364]

Зрозуміймо, нарешті, що іншого шляху не було і не буде. І хто намагається пропонувати інші шляхи для утвердження незалежності України, той веде її народ до великих непередбачуваних трагедій. Годі трагедій! Україна і її народ Божим велінням давно вже заслуговують на Щастя.

[366, с. 308]

Культура народів і держав як найважливіший із показників їхнього поступу завдяки особливій культуротворчій місії педагога, вчителя, який творить найбільшу, найвагомішу, найнеобхіднішу цінність – Людину. Основоположним критерієм цієї цінності є шанобливе, гуманне ставлення до іншої Людини, а отже – до іншої Країни, до іншого Народу.

[366, с.5]

Навчання в школі є специфічною формою спільної життєдіяльності вчителя і учнів. Вони в школі не просто вступають у суспільні відносини, виконують соціальні ролі, визначені їхнім офіційним статусом (роль учителя і роль учня), а є насамперед носіями суто людських якостей, потреб, мотивів. Тому діяльність учителя і учнів у школі має будуватися на гуманістичних, особистісно орієнтованих засадах, які забезпечили б їм можливість встановлення добрих, суто людських взаємин, розуміння одне одного, взаємоповаги.

[280, с. 271]

Неперервну професійну освіту можна віднести до особистості, до освітнього процесу (до програм), до організаційних структур. У першому випадку це поняття означає, що людина вчиться постійно, без відносно довгих перерв або в освітніх установах, або засобами самоосвіти. Залишаючись на одному й тому самому формальному рівні... вона удосконалює свою професійну кваліфікацію, свою майстерність, піднімається ступенями і рівнями професійної освіти ("динаміка руху по вертикалі"). Людина включена в освітній процес на всіх стадіях її розвитку з врахуванням спадковості при переході з одного ступеня до іншого...

У змістовний аспект неперервної освіти згідно з динамікою руху особистості входять: багаторівневість, доповнення, маневреність.

[451, с. 15]

Освіта неможлива без Учителя, з іменем якого пов'язані і перемоги і поразки. Він завжди уособлював у собі мудрість суспільної свідомості і мав непересічний вплив на все суспільство. Він завжди був громадянином і

професіоналом, від завжди був наставником, поводитирем у майбутнє. Він не може бути поза політикою, але володіючи особливим суспільним статутом, йому слід дотримуватися золотого світового правила демократії: "Політика лише до порогу школи". У виборі громадянських і професійних орієнтирів йому допоможуть вищі національно-державні інтереси, смисл і природа освіти, її соціальне призначення.

[371, с. 17]

Освіта – важливіша підсистема суспільства, узгоджена з його розвитком і залежна від існуючих форм соціальної взаємодії. Це історико-культурний феномен, процес і умова розвитку духовних начал народу і кожного індивіда. "Образ", "зразок", якими наповнена освіта, втілюються в індивідуальній самобутній формі у відповідності з культурою суспільства. Людина розвивається у смисловому полі певних знаків, значень, моральних норм, цінностей, ідеалів, притаманних конкретному народу. Тому освіта, як правило, національна за змістом. Ось чому мета освіти – виховання людини як суб'єкта культурно-історичного процесу, якій відображає в собі історичний розум, культуру людства і відчуває свою відповідальність перед майбутнім як своїм майбутнім, залежних від його практичних дій.

[372, с. 4]

Особистість не може бути самодостатнім виміром чи кінцевим результатом смислової вибудови Людини. Адже смисл набувається постійно змінюваними відношеннями і зв'язками з сутнісними складниками людського буття. особистість і Людина відрізняються тим, що перша є способом, інструментом. засобом організації досягнень другої. Перша отримує смисл і життєвість в другій. Можна з переконаністю стверджувати, що особистість в якості психологічного інструмента може "озонішуватись", про неї можна, необхідно рефлексувати "заочно" і це зовсім не суперечить трансцендентуючій, змінній природі людини.

[343, с. 326]

Педагог і актор повинні знати і відчувати аудиторію, з якою працюють – і передумову, і відсталу її частини, розуміти, на кого орієнтуватися і кому допомагати. Необхідно знати ази людської реакції залежно від віку, статі, професійної спрямованості тощо. Чому клас підпорядковується педагогові? Чи можна підготувати себе до цього? Як народжуються ці педагогічні миттєвості? Це можна ставити багато запитань, але відповідь на них буде суто особистісною, неповторною, інтуїтивною. Це тому, що сфера творчості – сфера безсвідомості. Одначе теоретики і практики сцени, користуючись методом фізичних дій, рекомендують деякі поради для досягнення успіху.

[279, с. 111]

Педагогічна майстерність вчителя є достатньо стійкою системою теоретично обґрунтованих і практично виправданих педагогічних дій і операцій, які забезпечують високий рівень інформаційної взаємодії між викладачем і його учнями. Послугуючись цим визначенням і функціональною структурою діяльності педагога, звернемо увагу на компоненти педагогічної майстерності:

- знання і високий рівень загальної культури. Загальнонаукові знання. Наукова ерудиція з обраної спеціальності. Розуміння психології учнів і закономірностей формування їх особистостей. оволодіння сучасною дидактичною системою, теорією учіння і виховання, методикою викладання свого предмету;

- практичні уміння і навички. Гностичні уміння встановлюють внутрішні зв'язки і відношення між окремими процесами, фактами, поняттями і явищами. Предметні уміння і навички. Професійні уміння і навички, відповідні кожній функції вчителя;

- професійно необхідні якості педагога. Громадянські і політичні якості: ідейна переконаність і суспільна активність. Спрямованість особистості: любов до учнів і бажання з ними працювати. Висока інтелектуальна активність і пізнавальна самостійність. Педагогічні здібності. Культура мови і мовленнєві навички.

{413, с. 368}

Розвитку педагогічної майстерності А.Макаренка надавав величезного значення. Він був упевнений, що кожен зможе опанувати складну науку взаємодії педагога з вихованцями. І основні шляхи набуття професіоналізму він убачав у перебудові педагогічної освіти. Йї, вважав педагог, треба наблизити до потреб практики, до професійного виховання, а не лише навчання педагога. Колектив школи мусить допомагати молодому спеціалістові удосконалювати свою майстерність і, головне, допомагати йому самовиховуватися, скеровувати його на розвиток професійно значущих якостей – гуманістичної спрямованості, професійної компетентності, педагогічних здібностей і техніки впливу.

{313, с. 28}

Серед вічних професій учительська посідає особливе місце: вона – початок усіх професій. Змінюються умови й засоби виховання, та незмінним залишається головне призначення вчителя – навчити людину бути Людиною.

Що нового можна сказати про цю професію? Написано багато книжок, де показано і велич педагогічної праці, й труднощі її.

Спробуємо подивитися на професію педагога з різних позицій: з глобальних – навіщо суспільству ця професія, з позиції учня – чого чекає дитина від педагога, ким він є для неї, з позиції вчителя – якими є його обов'язки, як він розуміє їх?

Чого чекає суспільство від учителя? Воно може існувати, якщо його громадяни розподілять між собою сфери застосування своїх сил, кооперування

яких дає змогу людству розвиватися. Головні сфери: виробництво, наука, мистецтво. Виробництво – основа життя суспільства, воно забезпечує людей необхідними засобами існування. Наука дає нові знання, технології, що допомагають розвивати виробництво, сприяють усвідомленню сутності буття. Та не лише інтелектуальною діяльністю і виробництвом живе людина. Велику роль відіграє духовна царина, яку живить мистецтво через відображення дійсності в художніх образах. Наука і мистецтво впливають на виробництво, удосконалюючи його. Проте для цього потрібні люди, які ввібрали б у себе досвід, набутий попередніми поколіннями, і були б готові розвивати і виробництво, і науку, і мистецтво далі.

[280, с. 8]

Смисл і ціль освіти – людина у постійному розвитку, її духовне становлення, гармонія її відносин з собою і іншими людьми, зі світом. У такий спосіб освіта на державному рівні створює умови розвитку – саморозвитку, виховання – самовиховання, навчання – самонавчання всіх і кожного. Під освітою розуміється процес входження людини в життя суспільства, в цілісний світ живої і “неживої” природи. Отже, система освіти створюється для людини, функціонує і розвивається в її інтересах, слугує повноцінному розвитку особистості і в ідеалі її призначення – щастя людини.

[371, с. 14]

У педагогічній дії є два рівнозначні суб'єкти за змістовною сутністю – Людина і Людина. Вони мають створювати один одному відчуття спокою, рівноваги, благополуччя, щастя. Як це зробити, знає передусім педагог. Він має навчити цього своїх учнів незалежно від предмета викладання. Навчити ненав'язливо, нетенденційно, мимовільно. Навчити своєю поведінкою, своїм Статусом, своїми Знаннями, своєю Людяністю, своєю Свободою, своєю Любов'ю, своїм Щастям, своїм Талантом.

[366, с. 74]

Філософія освіти – це і філософія, і наука. В той же час, вона використовує підходи і знання всіх рефлексивних дисциплін – методології, аксіології, історії, культурології, власне філософії. Її інтерес – педагогіка і освіта, тому все запозичене з інших дисциплін вона використовує для вибудови моделі подолання кризи освіти, для обговорення найзагальніших проблем педагогічної діяльності, проектування шляхів побудови нової педагогічної науки.

[279, с. 35]

...Яким хочеться бачити тебе, юний вчителю, сьогодні, коли ти з особливим почуттям відповідальності, врочистості, душевної захопленості сходиш на педагогічну трибуну? Яким ти повинен бути, щоб перший самостійний урок запам'ятався на все життя, щоб став неповторним і зворушливим для твоїх учнів? Якими скарбачами повинен володіти, щоб твоє педагогічне життя завжди було твоїм першим уроком?

Певно, давати рецепти не варто, бо з творчістю вони не сумісні. Я висловлю лише деякі міркування, реалізація яких допомагає мені особисто відчувати постійну радість від педагогічної праці. ...Хотілося б, щоб і до тебе на першому уроці прийшла радість педагогічної творчості. За яких обставин це можливо? На мою думку, за таких:

— Коли любиш свою професію. Любиш пристрасно, незгасно, пожиттєво. В тебе й гадки немає, що й професія цікавіша і необхідніша народові, суспільству. Відома всім істина: після хліба найважливішою для народу є школа. ...

— Коли шануєш і розвиваєш особистість в учневі. Не той учитель, хто навчає. Не той учитель, хто виховує "на загал". Учителю той, хто у навчально-виховному процесі розвиває особистість кожного школяра, робить його самим собою.

— Коли усвідомлюєш, що основним виховним засобом була, є і залишається праця, у якій кожен вихованець послідовно й систематично набуває розумового, естетичного, практичного досвіду. ...

Коли глибоко збагнув, що найголовнішим виховним засобом у школі була, є і залишається особистість учителя. Його талант, його неповторність, самотність.

Аналізуючи свій духовний розвиток, ти, певно, помітив, що приклад твого учителя допоміг тобі змужніти, соціально визріти. Якого ж учителя ти наслідував, коли обрав педагогічну професію? Передусім працьовитого, роботящого. Таким хочуть бачити тебе і твої учні — як у справі предметній, фаховій, так і виховній. Кожна хвилина твого вільного часу — для пізнання, для самовдосконалення. Весь інший час — для твоїх вихованців. Пам'ятай заповідь В.О. Сухомлинського: "серце віддаю дітям". Віддаю ширю, душевно, радісно. І виховую цим щирість, душевність, радість. Одним словом — красу. Красу пізнання, красу творчого самоствердження — праці, красу спілкування людей, зрештою красу нашого життя.

Працьовитість, працелюбність немислимі без вимогливості, насамперед до себе. Через вимогливість до себе будь вимогливим до своїх учнів. Однак вимогливість має бути справедливою, раціональною. До себе — щоб якнайдовше і найпродуктивніше працювати з ними і для них. До школярів — щоб заслужити їхню увагу до себе.

— Коли завоював авторитет серед учнів та їхніх батьків. Без педагогічного авторитету не може бути педагогічного впливу. Чим започатковується авторитет і як його закріпити? Першим уроком у школі

У стародавніх арабських лікарів було правило: якщо за десять хвилин спілкування з лікарем хворому не полегшало, лікар на все життя повинен зректися цієї професії, інакше кажучи, авторитет лікаря, віра в його лікувальну силу вміють створювати для хворого таку психологічну атмосферу, яка сприяє видужанню. Так і для тебе. Перші хвилини твого спілкування з учнями мають стати вирішальними у формуванні їхнього позитивного ставлення до тебе на рівні почуття прекрасного і піднесеного, з першої хвилини ти мусиш захопити, заповнити школярів розповіддю, щоб вони стали підвладними порухам твоєї душі, силі твоєї впливовості. Тож готуйся до перших уроків особливо старанно. Для цього замало вільно володіти матеріалом. Треба ще розробити мізансцени уроку, добре опанувавши театральну режисуру і педагогіку. Власне кажучи, учительська праця — театр одного актора. Саме тому вчителеві необхідно розвивати акторські якості. Не дарма А.С. Макаренко брав уроки режисури й акторської майстерності в талановитих митців. Він писав, «Я став справжнім майстром лише тоді, коли навчився говорити «іди сюди» з 15-20

відгінками, коли навчився давати 20 нюансів у постановці обличчя, фігури, голосу. І тоді я не боявся, що хтось до мене не підійде чи не відчуже того, що потрібно”.

— Коли постійно працюєш над удосконаленням педагогічної майстерності. Вона необхідна для підтримання твого вчительського авторитету. Над вирішенням проблем педагогічної майстерності сьогодні замислюються багато дослідників, педагогів-практиків, працівників інститутів, училищ. Вийшло у світ чимало книжок, методичних посібників. Якомога більше читай літератури на цю тему, виконуй

Заведи спеціальний відділ у своїй бібліотеці — з педагогічної майстерності. Читай уважно не тільки педагогічну, психологічну, а й медичну, мистецьку літературу, де йдеться про місце і роль людини, її діяльності в духовному розвитку суспільства. Звертайся до творчої спадщини В.О. Сухомлинського. Його “Сто порад учителям” та інші праці дадуть тобі вичерпну відповідь на питання про те, як опанувати педагогічну майстерність, як набувати професійних умінь та навичок, як долати труднощі вчительської роботи, без яких, як відомо, немає життя.

Труднощі — це переборення життєвих суперечностей. Якщо людина має загартовану волю, бійцівські якості в досягненні поставленої мети, тоді для неї не існує перешкод, яких вона не могла б подолати. Саме таким бійцем повинен стати й ти, молодий учителю. Тебе завжди підтримають, допоможуть.... Проте ніколи не забувай, що лише особиста активність і рішучість— запорука твого авторитету і визнання як в організації, так і в здійсненні навчально-виховного процесу, у роботі з батьками, і в побудові особистого життя, і в самовдосконаленні.

Коли не впадаєш у розпач у критичних ситуаціях, яких буде немало. Чому? Маєш поки що невеликий життєвий досвід. Бракує тобі й учительської майстерності. Ти відчуваєш деяку педагогічну невправність, невдоволеність рівнем фахової і виховної підготовки. Все це закономірне, кожен свого часу пережив те саме. Багато залежить не лише від тебе, а й від навчального закладу, який ти закінчив.

Чим же можна зарадити? Єдине — продовжувати вчитися пізнавати кожного “свого” учня. Бачити в ньому неповторне, незвичайне, а формуючи і розвиваючи його, сприяти цим становленню всебічно і гармонійно розвинутої особистості. ...

Коли твої учні щодня, щогодини, щохвилини знатимуть, що вони завжди в центрі твоєї уваги, вони відкриють тобі свою душу, свої переконання. Розроби таку методику, щоб кожен щоденно спілкувався з тобою, зокрема з предмета, який ти ведеш. Проте не обмежуйся уроком. В офіційному спілкуванні учневі значно важче відкритися душею, переконаннями, ніж в обстановці неофіційній. Однак таке одкровення вкрай необхідне, це один із найважливіших законів педагогічного мистецтва.

З переказів філософа Ямвлиха відомо, що коли знаменитий Піфагор (філософ, математик, поет, лікар, мистецтвознавець, чемпіон олімпійських ігор з кулачного бою, педагог) у м. Кротоні заснував філософську школу, до якої залучив майже всю молодь, він був викликаний на Раду Тисячі. Його запитали, якими демонськими силами він скористався, що так заповнив молоді душі філософією. Піфагор на це впевнено відповів: “Силою любові й переконання. Я зробив усе можливе, щоб викликати повагу до себе. Мої учні протиставили свої переконання, і я переміг силою власних переконань. Але вважаю, що то більше їхня перемога, ніж моя...”. Скористайся рекомендацією мудрого Піфагора. Знайти такі засоби, шляхи, такі внутрішні сили, які зблизили б тебе з учнями, поєднали б твої і їхні, тобто ваші, інтереси, ідеали і зробили їх спільними для життя і діяльності.

Коли переконаний, що як педагог ти потрібен не лише в школі, а й у сім'ях твоїх вихованців. Їхні батьки зайняті суспіль важливими справами. Відвідувати тебе в школі, відривати від виховного процесу їм незручно. Знайди час зустрітися з ними. Не шкодуй найтепліших слів, щоб підкреслити позитивні риси їхньої дитини. Спільно поміркуйте, як це позитивно розв'язати, вдосконалити. Якщо ж учень у твоїй увазі має лише негативні якості, не рекомендую тобі зустрічатися з батьками. Ти ще його не пізнав, не вистраждав надії на

свій педагогічний успіх. Тож зустріч з батьками не принесе нічого втішного ні для тебе, ні для них. ...

Коли засвоїв основні принципи спілкування з людьми в колективі і користуєшся ними у практичному житті. В народі кажуть, що кожен нездара може критикувати, звинувачувати, засуджувати. Саме так він і чинить. Учителеві треба мати сильний характер, загартовану волю, велику витримку, щоб усе зрозуміти й пробачити. Тобі якнайменше слід думати про особисті достоїнства і бажання, а намагатися краще пізнати хороші якості колег, забути лестощі, широко виявляти доброзичливість. Щоб вплинути на свого колегу, варто говорити з ним про те, що його цікавить, до чого він прагне, допомогти йому. Виявляй до колег щирий інтерес, уважно вислуховуй їх, намагайся зрозуміти кожного. Роби для них усе, чого б ти бажав від них для себе. Дай змогу колезі відчувати перевагу над тобою, якщо це справді так. Подивися на оточення його очима й оціни значущість його думок, поведінки.

Коли завойований серед учнів і колег авторитет постійно підтримується твоєю напруженою роботою над собою, яка буде радувати тебе. Тільки радість— запорука вчительської творчості, твоїх успіхів у вихованні. Лише радість педагогічного спілкування і творення — твоє життєве щастя. А.С. Макаренко з цього приводу писав: "... Я надзвичайно щаслива людина. І моє щастя не залежить ні від яких матеріальних благ... ..., тому що неодмінна умова щастя — це переконаність, що живеш правильно, що за спиною не стоїть ні підлість, ні шахрайство ні хитрість".

Щастя тобі, мій друже, молодий учителю!

Іменний покажчик

- Агафонов В.П. 75
Алимова Л.У. 461
Андрущенко В.Л. 292
Андрущенко В.П. 34, 306, 377, 400, 490, 591
Антоненко В.Г. 75
Астафєва М.М. 441
- Бабич Є.К. 36
Бабій Л.Т. 66
Базилевич Н.Г. 413, 423, 424, 548, 549, 615
Балабанов К. 659, 687
Барабанові Н.М. 700
Беднарський Х. 541
Белозерцев Е.П. 195
Березовський Ю. 13
Берестовський Я. 658
Бехтерев В.М. 406
Бех І.Д. 308
Биков В.Ю. 515
Бібік Н. 658, 674
Білоус П. 366
Більченко Є.В. 712
Бойко В.І. 183
Бондар В.І. 618
Брагіна Г.В. 118, 129, 179
Букач М.М. 698
- Васянович Г.П. 699
Вашуленко М.С. 308
Веґера Л. 31
Вільш І. 343, 380, 414, 492, 499, 534 543, 582, 614, 629, 654, 693
Внукова О.М. 713
Волошко Л.С. 97
Вунд Вільгельм 407
Вятровський З. 656
- Гавакова Т.И. 90, 118, 132, 175
Гавриленко І.М. 329
Гаспринский И.Г. 451
Гіптерс З.В. 714
Гоголь Н.В. 119, 151, 146, 152, 197
Голобородько Л.Ю. 535
Гончаренко С.У. 6, 97, 367, 387, 584
Горбатова Л.С. 66
Горобець І.Ю. 97
Гуров В. 509
- Декарт Рене 408
Демокріт 409

Денисовець М.П. 97
Дерев'янку І.І. 127
Длугош-Білоус Г. 366
Дмитренко Н.М. 548
Дмитренко Т.Г. 615, 632
Долганова Л. 40
Доній В.М. 252
Дорогунцов С.І. 285, 286, 509
Достоевський Ф.М. 224, 324
Драгоманов А. 627

Єрмак О.П. 478

Жебровський Б.М. 715
Жерносенко І. 658

Зайцева І.Є. 716
Зайчук В.О. 252
Закович М.М. 368, 445, 452
Захаренко О.А. 46, 658, 661
Захаренко С. 658
Зоц В.А. 162

Іванова Т.В. 355

Каванобе Сотосі 348
Канарський А.С. 49, 56
Камінецький Я.Г. 325
Каньковський І.Б. 584
Каракоз С. 26
Карпенчук С.Г. 700
Качор С. 655
Кларк К. 373
Коваленко А.І. 155
Коваленко О. 32
Колінько Е.А. 130
Короленко В.Г. 80
Корюненко М. 628
Костенко М. 17
Кошманова Т.С. 356, 373, 701
Крамущенко Л.В. 138, 179, 280, 344, 478, 535
Кремень В.Г. 41, 490, 674
Кривонос І.Ф. 131, 138, 175, 179, 193, 280, 313, 478, 535
Кудін В.О. 59, 62, 64, 65, 68, 74, 85, 92, 164
Кузнецов Ю. 33
Кузьмінський А.І. 702
Кучугура В. 658
Курило В.М. 665

Лебедик Н.П. 166, 215
Лєвовицький Т.У. 343, 380, 414, 492, 499, 534, 543, 572, 582, 614, 629, 654, 668, 693
Лєвчук Л.І. 114
Лєнін В.І. 82
Лещенко А.В. 717

Лещенко М.П. 366, 491, 704
Лігоцький А.О. 6705
Лікарчук І.Л. 35, 252
Лобурец В.Е. 134, 167, 176
Логвин В. 204, 216
Луговий В.І. 515
Луначарський А.В. 73
Лутай В.С. 306

Мадзігон В.М. 251
Макаренко А.С. 78, 134, 135, 167, 180, 184, 185, 187, 188, 191, 281, 313, 315, 317, 319, 327, 344
Максименко С.Д. 674
Марченко Л. 34
Меднікова Г.С. 706
Меншун В. 4
Мельниченко А.С. 195
Мещанінов О.П. 707
Миропольська Н.С. 309
Мисько Е.П. 265
Моїсеєва І.П. 36, 41
Моляко В. 346
Моргун В. 166, 195, 450, 506
Моргун Ф. 1, 5, 37
Морено Д.Л. 281, 319
Мостова Т. 386, 580

Нещадим М.І. 703
Ничкало Н.Г. 11, 23, 35, 36, 38, 252, 266, 285, 286, 325, 343, 349, 367, 380, 387, 388, 414, 461, 490-492, 499, 500, 503, 513, 520, 534, 541, 543, 582, 591, 593, 614, 620, 622, 629, 654 - 666, 668
Ніколаєнко С. 46
Ніколюк В.І. 23, 36, 41, 46
Новацький Т. 591

Овсянников М.Ф. 67
Огієнко Іван 453
Орлов В.Ф. 517 а, 708
Остапенко А.А. 588
Отич О.М. 718

Пабат В.В. 719
Пархоменко В. 210
Пашенко В.А. 87, 162
Передерій В.Ф. 52, 54, 55, 57, 58, 68, 74
Пехота Е. Н. 302 а
Полищук А.М. 720
Поляченко В. 17
Пономаренко Л.О. 23, 36, 41
Пономарьов О. 17
Подолян І. 47
Прищела І. 145
Прокопенко І.Ф. 206, 674

Раджевич В.О. 462, 483, 498, 527, 584, 607,622, 660, 685
Рибалка І. 658
Рогова П.І. 23, 41
Роговой И. 111
Розов В.К. 168
Родчанин Е.Г. 81, 84, 128, 182, 208, 224
Романовський О.Г. 375, 404, 447, 449, 480, 481, 496, 525, 536, 544, 563, 605, 646, 683
Рубан Л.О. 721
Рувинский Л.И. 168
Руденко Л. 366
Рудницька О.П. 339, 463, 464, 578, 620
Рябоконт Л. 586

Савченко О.Я. 658
Савчук М.П. 48, 53
Сагач Г.М. 279, 411
Сазонова Е.А. 127
Сегеда Н.А. 722
Семашко О.М. 232, 235, 258, 368, 445
Семиволос П. 374
Семиченко В.А. 315
Сисоєва С.О. 4045, 421, 461
Сікорський П.І. 325
Складаний І. 366
Сковорода Г.С. 251, 288, 294, 295, 328
Скорик Т.В. 723
Скотний В.Г. 265
Смирнова Т.А. 709
Солдатенко М.М. 710
Солдатов В.І. 126
Сотник Н. 369
Скідін О.Л. 329
Судаков Є.М. 252
Сухолинська О.В. 251, 658
Сухолинський В.А. 79, 89, 134, 182, 208, 224, 287, 295, 324, 330, 351,
Сушенко Т.І. 274, 299, 334, 358, 433, 472, 521, 557, 602, 642, 681

Талалуєва Н.О. 30, 35
Тарасевич Н.М. 30, 166, 193, 313, 413, 423, 424, 478, 549, 632
Ткаченко Л. І. 37, 39, 41
Товажнянский Л.Л. 447, 449, 480, 481, 496, 525, 536, 544, 563, 605, 646, 683

Узнадзе Д. 447
Усенко В.В. 116

Фесенко О. 658
Фоменко М. 546

Хілліг Г. 506

Хайруддинов М.А. 471
Хлебнікова Л.О. 309

Цибульська Г.М. 325, 513

Цимбалюк В. 280

Цушко С. 311

Чепурна Н.М. 660

Черепанова С.О. 265, 349, 366, 461

Черниш А.П. 7, 274

Чернова О.С. 725

Швидка С.О. 726

Шевнюк О.Л. 727

Шевченко Т.Г. 198

Шепотько В.П. 665

Шльосек Ф. 631

Шмагало Р.Т. 462, 483, 498, 527, 578, 607, 685

Штома Л.Н. 23, 35, 36, 388, 593

Юрас И.И. 728

Юркевич П.Д. 288

Юфит А. 60

Юхновський І. 210

Яковець В. П. 441

Яницька-Панек Т. 572

Ярмаченко М.Д. 7, 20, 228, 308, 403, 406-409

L. W. Kramuszczenko 572 Див. № 535

I. A. Kriwonos 572 Див. № 535

L. Zjaziun 572

F. Szlosek 572

Janicka-Panek T. 572

Bubluk M. 344

Wiatrowski Z. 43

Алфавітний покажчик назв праць І.А. Зязюна

Актуальные проблемы повышения педагогического мастерства преподавателей-обществоведов 140

Актуальні проблеми професійно-педагогічної підготовки вчителя 446

Андрогогіка: особистісний і професійний онтогенез 536

Антигуманная сущность в современной буржуазной художественной культуре 61

Безмежне поле 99

Безсвідоме і творча інтуїція 492

Безсвідоме у пізнавальній діяльності 404

Безсвідомість. Підсвідомість. Творчість 405

Безсвідомість, підсвідомість, творчість з огляду установки Дмитра Узнадзе 447

Бехтерев В.М. (1857-1927) 405

Бібліографічний покажчик наукових праць (1993-2000 рр) 388

Бібліографічний покажчик наукових праць (1993-2003 рр) 593

Болонський процес у Європі і Україні 573

Великий гуманіст (до 95-річчя з дня народження А.С. Макаренка) 135

Великий гуманіст ХХ століття: До 100-річчя з дня народження А.С. Макаренка 180

Взаємозв'язь школьної і театральної педагогіки в рішенні проблеми мастерства учителя

Вибір за покликанням 655

Викладач технічного вузу: особливості педагогічної дії 310

Високе покликання, висока відповідальність 165

Виховання естетичного сприймання 49

Виховання естетичної культури школярів 309

Виховання мистецтвом: філософ. нотатки 222

Виховання як виявлення і розвиток творчих здібностей особистості 616

Виховують не еліту, виховують людське в людині 574

Від школи готових відповідей – до школи вибору 209

Відданість науці і шкільництву 656

Відданість освіті - теж ознака таланту 311

Вони із мене кепкували. 25 років першій кафедрі педагогічної майстерності 617

Всеукраїнська державна комплексна програма естетичного виховання 223

Вуз, наука, експеримент 181

Вузівська підготовка педагога до професійного навчання учнів старших класів 537

Вунд Вільгельм (1832-1920) 407

Вчити на вчителя (думка вченого) 158

Вчити педагогічної майстерності 100

Говорять анкети глядача 59

Гуманіст. Мыслитель. Педагог: об идеалах В.А. Сухомлинского 208

Гуманізм освіти ХХІ ст.: філософський і психологічний аспект 448, 575

Гуманізм пізнавальної діяльності 252

Гуманізм Ф.М. Достоевського у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського 224

Гуманістична освіта порятує Україну 263

Гуманістична парадигма в освіті 264, 312

Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу 370

Гуманістична сутність майстерності А.Макаренка – вихователя 313

Давайте попробуем? 166

Дбаючи про комплексне виховання студентів 76

Дети и вещи (Реформа школы – дело всенародное) 142

Декарт Рене (1596-1650) 408

- Демокріт (460-370 до н.е.) 409
 Десятирічний поступ Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України 493
 Дидактика, яку чекали 618
 Динаміка культурного поступу 233
 Диагностика актерських способностей 71
 Дидактичний аспект виховання естетичних почуттів 57
 Діалектика змісту освіти і змісту учіння 494
 Діалог культур: Україна у світовому контексті 265
 Духовна еліта у суспільстві: інтелігентність і громадянськість 495, 496
 Духовні чинники елітарної особистості 576
- Експромт-інтерв'ю [прогноз на наступний рік] 210
 Емоційно-почуттєве в освітніх технологіях і педагогічній творчості 266
 Естетична культура розвинутого соціалізму 101
 Естетична регуляція ціннісної свідомості 577, 578
 Естетична транспекція в освіті і вихованні 203
 Естетичне виховання - важливіший із складників загально-державної культурної політики 234
 Естетичне виховання у вищих навчальних закладах 68
 Естетичне виховання як об'єкт державної політики 235
 Естетичне почуття в структурі переконань 72
 Естетичний досвід особи: формування і сфери вияву 69
 Естетичні засади національного виховання учнів 253
 Естетичні засади педагогічної майстерності 619
 Естетичні засади розвитку особистості 579, 620, 657
 Естетичні регулятиви педагогічної майстерності 621
 Естетичні чинники інтуїції: життєтворчість і вигорання 449
- Життєдайне джерело галузевої науки 314
 Життєдайне джерело щастя 102
- „О.А. Захаренко і сучасна школа” 658
 Занепад сучасної буржуазної естетичної культури 103
 Засоби урівноваження протилежностей і конфліктів в освіті 267
 Земля і люди в філософському осмыслении Н.В. Гоголя 119
 Значення естетичного фактору у формуванні комуністичного світогляду 58
 Зоре моя учительська, гори, не згорай 342
 Засвідчую, що найкращі слова про Ф. Т. Моргуна ще не сказані 450
- Ідеї А.С. Макаренка в експериментальній цільовій програмі «Учитель» Полтавського педагогічного інституту 167
 Ідеї давньогрецьких філософів про свободу особистості в педагогічній практиці освітніх систем 659
 Ідеологічна діяльність КПРС 104
 Із книжки „Педагогіка добра: ідеали і реалії 410
 Інституту педагогіки і психології професійної освіти Академії педагогічних наук України – 10 років 497
 Інструментування правових відносин між колективом і особистістю в педагогічній системі А.Макаренка 315
 Інтегративна функція культури в інформаційному суспільстві 660
 Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти 371
 Искусство доброго серця 81

- Как учить учителя? 143
 Канадські зустрічі 159
 Коли починати виховувати особистість? 580
 Коммунистическое воспитание студентов 75
 Кому быть учителем? 144
 Комунізм і естетичний розвиток особи 63
 Концептуальні засади теорії і практики освіти в Україні 451
 Концептуальні засади теорії освіти в Україні
 Концепція гуманізму в становленні та розвитку професійної освіти 372
 В.Г. Короленко об естетических принципах художественного метода 80
 Краса педагогічної дії 279, 411
 Критика буржуазних концепцій виховання людини: Етика і естетика 65
 Культура в контексті політики та освіти 164
 Культура духовных запросов личности: Формирование культурных запросов трудящихся при социализме 316
 Культура і культурна політика 236
 Культура і суспільство 452
 Культура українського села 254
 Культурна парадигма в практиці гуманітаризації і гуманізації сучасної освіти 412
 Культурологічні засади підготовки інженерно-педагогічних працівників для закладів професійної освіти 237
 Культуротворча функція виховання студентів педагогічного вузу 298

 Лаборатория научной организации творческих процессов 60
 Лекційну пропаганду – на рівень сучасних вимог 145
 Личность учителя в социалистическом обществе и пути повышения эффективности их труда 157
 А. Г. Луначарський Теоретичні проблеми естетичного виховання 73
 Людина в контексті гуманітарної філософії 343
 Людські якості є основоположними 538

 А.С. Макаренко об эстетическом чувстве как важнейшем средстве коммунистического воспитания 78
 Мастерство устного выступления 127
 Международная макаренковская ассоциация: проблемы и достижения 317
 Методические указания к практическим занятиям для студентов III курса по спецкурсу «Основы педагогического мастерства» 129, 130
 Методичні рекомендації вчителям по проведенню політико-виховної роботи в сільських загальноосвітніх школах 96
 Методологические вопросы формирования мировоззрения учителя биологии 120
 Методологическое обоснование экспериментальной целевой программы «Учитель» 168
 Мировоззрение как идеологическое состояние сознания 121
 Методологічні проблеми теорії естетичного виховання 61
 Методологічні регулятори педагогічного дослідження 581
 Мистецтво бути вчителем 661
 Мистецтво навчальної і виховної дії 498
 Міжнародна Макаренківська асоціація: проблеми і досягнення 344
 Мій шлях в освіті і педагогічній науці: від студента до міністра, від аспіранта до академіка 373
 Міський голова – педагог (про Павла Помарана) 622
 Мое село - центр світу, моя сільська школа - всевітня академія 318
 Мосму колезі – молодому вчителю 105, 413
 Молодь напередодні XXI століття 345

- Молодь на шляхах свободи й демократії 282
 Молодь світу і Україна напередодні XXI століття 283
 Морально-естетичні основи формування комуністичного світогляду студентів 66
 Морально-естетичні погляди В.О. Сухомлинського 89
 Морально-естетические факторы педагогического опыта 106
 Моральные и эстетические факторы интернационалистических убеждений советской молодежи 136
 Дж.Л.Морено і А.С.Макаренко: зіставні паралелі 281
 Дж.Л.Морено і А.С.Макаренко про соціометрію взаємин у групі 319
 Мотивації і мотиви людської поведінки 239
 Мы не можем отставать в генерировании педагогических идей 374
- Навіювання? Так! 53
 Нариси історії Полтавської обласної партійної організації 97
 Народний учитель у соціалістичному суспільстві 169
 Наука і мистецтво педагогічної дії 414
 Наукове осмислення освітнього простору культури в педагогічній теорії 623
 Національна державна комплексна програма естетичного виховання 232
 Не оборонятись, а наступати 160
 Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології 375
 Неперервна освіта як визначальний чинник соціального поступу 453
 Неперервна освіта як основа соціального поступу 415
 Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз 490
 Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи 391
 Неусвідомлене буття людини 240
 Новий суспільствознавчий курс 212
 Нові технології підготовки педагогів України 539
 Нравственного възпитание на личността в социалистическото общество 122, 197
- Об истоках философско-педагогических воззрений В.А. Сухомлинского 182
 Обдарована людина – 98 346
 Об'єкт дослідження – Ленінські засади критики 123
 Об'єкт і метод соціологічних досліджень 48
 Объездивши півсвіту, не почувався меншовартісним: інтерв'ю 369, 376
 Образ жизни и современное идеологическое противоборство социальных систем 85
 Общее и отличительное в театральном искусстве 193
 Онтология педагогического творчества 624
 Онтологія педагогічної творчості 540
 О принципах театральной эстетики Н.В. Гоголя 146
 Опытно-экспериментальная работа по программе «Учитель» в Полтавском пединституте 196
 Освіта і виховання в Японії 225
 Освіта і вчитель у контексті українського державотворення 320, 347
 Освіта як соціологічний феномен 329
 Освітні парадигми в контексті філософських ідей 499
 Освітні парадигми і педагогічні технології в контексті філософії освіти 454
 Освітній простір культури в педагогічній теорії 582
 Освітній простір культури в умовах сучасних інформаційних технологій 625
 Освітня парадигма - тип культурно-історичного мислення і творчої дії суб'єктів освіти 500
 Основы педагогического мастерства 118, 175, 193
 Основы педагогического мастерства: Программа для пединститутов 90, 147, 179
 Основи педагогічної майстерності 138
 Основні напрями реформи американської освіти 219
 Основні технології у вимірах педагогічної рефлексії 268

Особистісно-авторське відтворення вчителем досвіду педагогічної майстерності і його діагностика 662

Особистісно орієнтована освіта в комп'ютерному доквіллі 583

Особливості навчальної діяльності в комп'ютерному середовищі 584

Особливості педагогічної дії в комп'ютерному середовищі 626

Особливості професійної підготовки педагога 377, 416

Особливості становлення і розвитку естетичного сприймання 50

Педагогіка: загальна та мистецька 463, 464

Педагогіка добра: ідеали і реалії 366

Педагогіка – це виховання людини і учіння – раціональний досвід, важлива складова її переконань і світогляду 663

Педагогическая техника учителя 585

Педагогическое мастерство как средство обратной связи со студенческой аудиторией 139

Педагогическое мастерство преподавателя – обществоведа как комплекс его личностных свойств и умений 170

Педагогическое мастерство учителя – необходимое условие формирования коммунистических убеждений молодежи 157

Программа факультатива для учащихся 7-10 классов «Юный педагог» 131, 141

Программы педагогических институтов: Основы педагогического мастерства 132

Педагогічна дія - спосіб відтворення людини в культурі 455

Педагогічна майстерність: Підручник 280, 535

Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль I, Ч. I 423

Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль I, Ч. II 424

Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль II, Ч. I 548

Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль II, Ч. II 549

Педагогічна майстерність: Тексти. Модуль III 632

Педагогічна майстерність: Хрестоматія 615

Педагогічна майстерність і особистість учителя 501

Педагогічна майстерність - мистецтво навчальної і виховної дії 456

Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти 491

Педагогічна майстерність як мистецька дія 255

Педагогічна майстерність як технологія педагогічної дії 627

Педагогічна освіта в сучасних умовах 211

Педагогічне мистецтво з погляду театрального 107

Педагогічний професіоналізм у контексті професійної свідомості 417

Педагогічний словник 463

Підручник педагога: педагогічна майстерність 694

Підхід комплексний (педагогіка вищої школи) 108

Пізнай свою необхідність у праці, твореній тобою, і, виходячи із зробленого, проектуй майбутнє 183

Покликання митця 51

Помочь найти себя 109

Посилюємо методичну спрямованість 148

Потрібна висока мрія і дія 241

Почему отстал пединститут? 171

Почуття - рушій прогресу 586

Предмет теорії естетичного виховання 55

Пріймай, школо, поповнення 77

Примарні парадокси свідомості й поведінки 502

Пріоритетні принципи дидактики сучасної професійної освіти 378, 418, 419

Про мультимедійні технології у навчальному процесі 628

[Про подолання кризи духовності системою освіти] 587

Про сузестивний принцип мистецтва 54

Проблеми виховання молоді в Україні	379
Проблеми естетичного виховання у контексті динаміки культури	242
Проблеми прилучення студентської молоді до традицій народної художньої творчості	284
Провісник комуністичної доби	82
Прогрес культури і проблеми естетичного виховання трудящих	52
Професійна освіта: Словник	367
Професійна освіта педагога: новий рівень	243
Професіоналізм викладача вищого технічного закладу професійної освіти	321
Профтехосвіта має розвиватися динамічніше, щоб ефективніше виконувати свої функції	503
Профтехосвіта: реформування чи руйнування	285
Процеси модернізації сучасної педагогічної освіти в Україні	629
Психодіагностика педагогічної майстерності вчителя	504
Психолого-педагогические основы подготовки современного учителя	205
Радянський спосіб життя і розвиток театрального мистецтва	84
Развитие Ленинского принципа партийности искусства XXIV и XXV съездами КПСС	92
Развитие чувственной сферы учителя – важный элемент становления его мастерства	213
Раздумья о мастерстве. Комплексный подход к воспитанию молодежи	86
Рефлексія людини в гуманітарній філософії	322
Реформа освіти в Америці	220
Реформація з відтінком руйнації	286
Реформи освіти в Україні: На честь професора Сотосі Каванобе	348
Реформи освіти в Японії	226
Розвиток суб'єктів учіння в координатах „філософії освіти”	696
Розповідь учителя як модель педагогічної діяльності	457
Роль памятников истории и культуры в формировании мировоззренческих убеждений трудящихся	176
Роль підсвідомості у розвитку особистості	380
С мыслью о будущем	197
Самая творческая профессия	110
Свет таланта (К 100-летию со дня рождения А.С. Макаренко)	184
Світло вересня, світло знань	214
Світова слава Тараса Шевченка	198
Світоглядна парадигма освіти	505
Світоглядні пріоритети педагогіки	459
Сердечно вітаєм колегу!	541
Сияющее золото таланта (К столетию со дня рождения А.С. Макаренко)	185
Скарби людяного серця	287
Складові учительського таланту	93
Г.С. Сковорода – видатний український філософ і просвітитель	251
Г.С.Сковорода і П.Д.Юркевич про філософію освіти і педагогічної дії	288
Словесное действие – важнейшее звено педагогического творчества	124
Слово про лідера міжнародного макаренкознавства Гортца Хілліга	506
Слово про психолога	664
Совершенствование профессионального развития личности на основе технологизации образования	588, 630
Совершенствовать работу научно-методических советов	111
Составные педагогического таланта	172
Социальная значимость педагогического мастерства	94
Социальная зрелость и педагогическое мастерство будущего учителя	215
Социально-политическое значение Полтавской битвы	149
Социальные функции учителя	177

Соціальна відповідальність: Наукові аспекти	87	
Соціально-культурні парадокси кінця ХХ століття	323	
Соціокультурне проектування естетичного досвіду	289	
Соціологія взаємин театру і глядача	64	
Соціометричні зумовлення конфліктів у групі	290	
Співзвучність світоглядних концепцій В.О.Сухомлинського і М.Ф.Достоевського	324	
Спрос на личность	187	
Становлення і розвиток освіти в Україні	665	
Структура виховного процесу і його особливості	112	
Структурні компоненти свободи особистості в умовах динаміки її освіченості та вихованості	666	
Сумісність суб'єкта і об'єкта в процесі естетичного виховання	62	
Сутність педагогічної діяльності вчителя	459	
В.А. Сухомлинский о задачах и путях формирования коммунистического мировоззрения	79	
В.А. Сухомлинский о радости творчества как основе педагогического мастерства	134	
Сучасна освіта в контексті гуманістичної філософії	349	
Сучасне і майбутнє професійної освіти	325	
Сучасний викладач технічного вузу: особливості педагогічної дії	326	
Сучасні дидактичні моделі і логіка учіння	381	
Тайны педагогического искусства	201, 206	
Талант учительства	150	
Талант учителя	125	
Творческое наследие А.С. Макаренко и концепция многомерности формирования личности учителя в программе «Учитель»	187	
Творческое наследие А.С. Макаренко и совершенствование подготовки педагогических кадров	191	
Творчий учитель і педагогічна наука	382	
Театральна естетика М.В. Гоголя	151	
Тезаурусна модель університетської освіти	269	
Технологізація освіти	507	
Технологізація освіти в контексті удосконалення професійного розвитку особистості	460	
Технологізація освіти як історична неперервність	420, 421	
Только вместе	173	
Три кити нової філософії освіти: гуманізація, індивідуалізація, інтеграція	383	
Трудовой коллектив – основна ланка народногосподарського комплексу	126	
У комп'ютерному середовищі вимагається використання інших методів, ніж у тради	631	
“... У мені кожен вчитель побачить свого захисника”	204	
Удосконалення професійного розвитку особистості на основі технологізації освіти ційній освіті	508	
Українська та зарубіжна культура	368, 445	
Універсальні цінності спадщини А.С. Макаренка і сучасність	327	
Уроки мужності	161	
Училище – це захист сиріт від вулиці	509	
Учитель, которого ждут	192	
Учитель на все времена	188	
Учитель нашего завтра	113	
Учитель: экспериментальная целевая программа «школа – педвуз – школа»	156, 202	
Феномен Федора Моргуна	542	
Філософія виховання особистості	291	

Філософія добра в педагогічній системі В.О.Сухомлинського	351
Філософія педагогічної наукової методології	668
Філософія освіти: парадигми і технології	422
Філософія освіти: світоглядний аспект	256
Філософія, освітні стратегії і якість національної освіти	293
Філософія педагогічного моніторингу	667
Філософія педагогічного світогляду	543
Філософія педагогічної дії	695
Філософія педагогічної діяльності у професійній освіті	461
Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти	589
Філософія поступу і прогнозу освітньої системи	590
Філософія практико-зорієнтованої методології педагогічної дії	545
Філософія професійного розвитку людини	544
Філософія свідомого і несвідомого у професійній освіті	244
Філософія серця великого мислителя	294
"Філософія серця" у християнському вивченні	296
"Філософія серця" Г.Сковороди	328
"Філософія серця" Г.Сковороди у творчій спадщині В.О.Сухомлинського	295
Філософія творчості Тадеуша Новацького	591
Філософія туризмології	350
Філософія „школи свободи”: розвиток та саморозвиток творчих засад особистості	669, 670
Філософско-естетические взгляды Гоголя	152
Філософські засади освіти в Україні	292
Філософські засади освіти: освітні і виховні парадигми, освітні технології, діалектика педагогічної дії	510
Філософські обриси сучасної дидактики	671
Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти	384, 385
Філософські проєкції освіти й освітніх технологій	270
Михайло Фоменко: мені довелося працювати на всіх посадах в освіті – від учителя до міністра:	
546	
Формирование и сферы проявления эстетического опыта личности	70
Формирование коммунистических убеждений с помощью средств искусства	157
Формирование коммунистического мировоззрения молодежи	157
Формирование нравственной и эстетической культуры учащейся молодежи в условиях обновления социализма	207
Формирование творческих способностей личности в трудовом коллективе	114
Формирование эстетического отношения к искусству	218
Формування естетичного ідеалу сучасника	56
Формування особистості радянського вчителя	194
Художня творчість у вимірах без свідомого	462
Целевая программа «Учитель сельской школы: подготовка, повышение квалификации, переподготовка»	195
Ценносное содержание научного атеизма	162
Це магічне поняття – майстерність	511
Цивілізація заспрагла цивілізованості	257
Ця "переважна" більшість...: Основний закон в житті людської спільноти - стати особистістю	
386	
Чи здатен форум допомогти школі?	672
Чого школи не мають та що може допомогти директорові	672 а
Что значит быть учителем	95

Школа в Японії	189
Школа: новий етап	216
Школа свободи	673
Школа юного педагога	98
Шлях довжиною в 10 років	512
Шлях довжиною десять років	513, 547
Шукаємо вчителя за партою	174
Що таке Радянська влада?	115
Експеримент под називанням «Учитель»	153
Экспериментальная программа «Учитель»	131
Елементи актерського и режиссерського мастерства в педагогической діяльності	154
Эстетический опыт и коммунистические убеждения личности	67
Эстетическое чувство в системе категорий эстетики	83
Эстетическое чувство в системе педагогического мастерства учителя	88
“Я – завжди учень...”	155
Як сформувані європейця – мають сказати науковці Інституту проблем виховання АПН України	674
Яким бути педагогу	116
Якісні параметри підготовки вчителя в контексті гуманітаризації освіти	592
Яскраве свідчення демократизації	352
Mistrzostwo pedagogiczne	572

ЗМІСТ

Від упорядників.....	
В.Г.Кремень. Гуманістична Концепція Івана Зязюна.....	
Основні дати життя і діяльності І. А.Зязюна.....	
Матеріали про науково-творчу діяльність вченого.....	
Хронологічний покажчик праць І.А.Зязюна.....	
Наукова школа І.А.Зязюна.....	
Філософсько-педагогічні роздуми вченого.....	
Моєму колезі – молодому вчителю.....	
Іменний покажчик.....	
Алфавітний покажчикназв праць І.А.Зязюна.....	